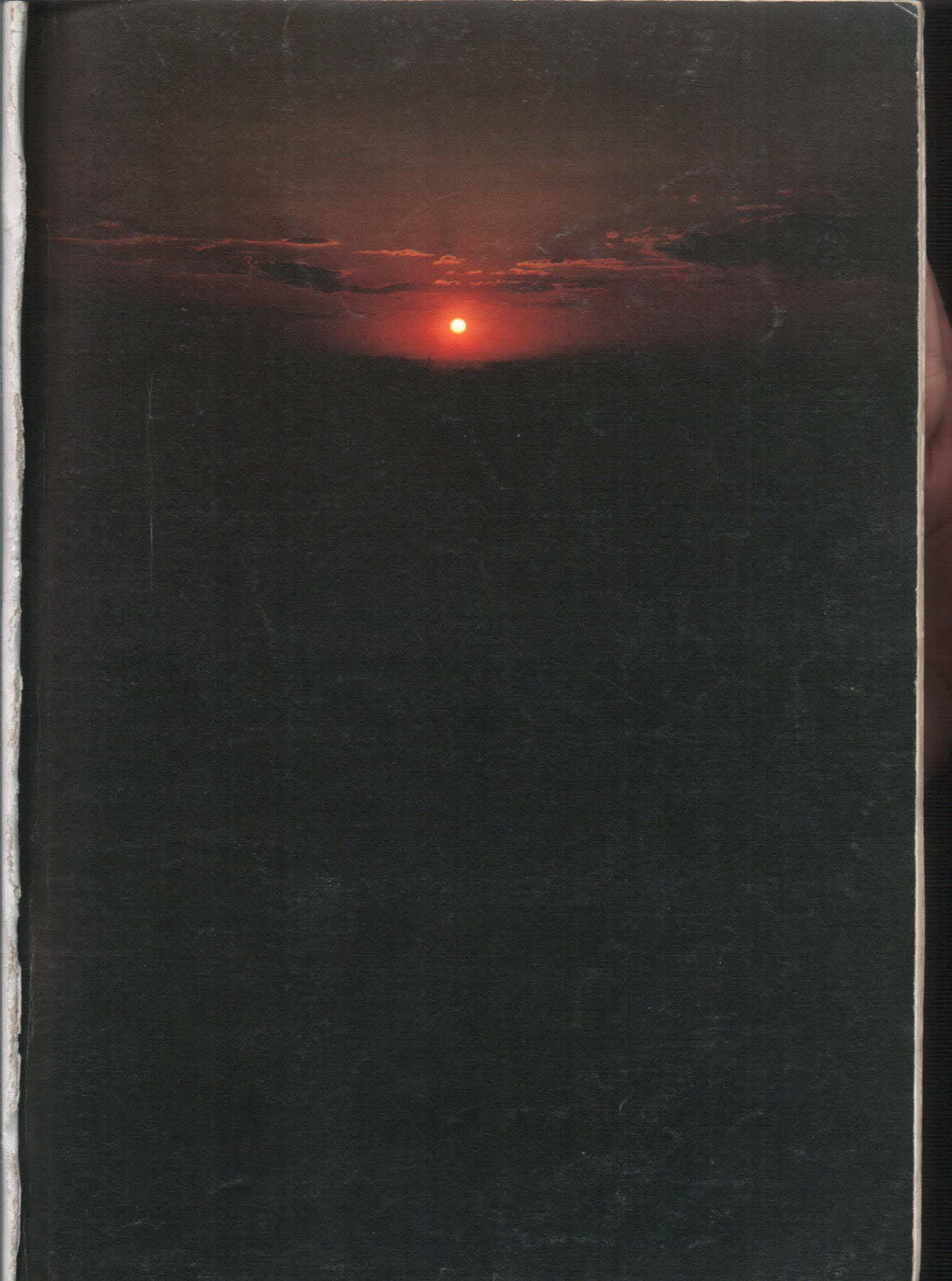

เกาะอีกินาวา กับ อนาคตของวงการกล้วยไม้ไทย

ศาสตราจารย์ บัณฑิต

เกาะโอบินาวา กับ อนาคตของ วงการกล้วยไม้ไทย

ศาสตราจารย์ระพี สาคริก

ในช่วงเวลาไม่นานปีมานี้ ขณะที่เรากำลังมีแนวคิดมุ่งไปสู่การขยายรูปแบบการผลิตกล้วยไม้ ออกไปสู่อีกรูปแบบหนึ่งของความนิยมการใช้กล้วยไม้ ของกลุ่มประเทศที่มีภาวะธรรมชาติ “หนาวและกึ่งหนาว” ซึ่งมีรูปแบบของการใช้ประโยชน์ถูกจำกัดไว้ ด้วยภาวะแวดล้อมของฝนฟ้าอากาศ และวัฒนธรรม ตะวันตกทั้งนี้ เพื่อหวังขยายตลาดการผลิตให้แก่คนไทยดังเช่นที่ได้เคยทำมาแล้วในอดีต

เพียงอาศัยความพร้อมด้วยภาวะสังคม และจังหวะที่เหมาะสม กับการปรับตัวแปรต่างๆ ภายในวงการกล้วยไม้ซึ่งจำเป็นต้องกระทำอย่างเป็นขั้นตอน ก็มีข่าวปรากฏออกมาในเชิง “อ้างสิ่งที่เป็นปลายเหตุ” เพื่อการสร้างค่านาสะพรั่งกล้วยให้แก่บรรดาผู้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ และผู้ถือครองอำนาจของรัฐที่นิยมการนั่งทำงานในอาคาร และใช้อำนาจเพื่อแก้ปัญหาแต่เพียงด้านเดียว

โดยธรรมชาติแล้ว ชีวิตทุกชีวิตย่อมมีการรักตนเองและหวงแหนซึ่งผลประโยชน์ส่วนตัว หากมีการสร้างภาพที่ทำให้แต่ละคนผู้ขาดการรู้เท่าทันบังเกิดความวิตกกังวลใจ เกรงว่าจะต้องสูญเสียผลประโยชน์ส่วนตัว ยิ่งสามารถรู้ได้ว่า สังคมทั่วไปยังคงอยู่ในภาวะที่ “นิยมการมองสู่ปลายเหตุอย่างเชื่องช้า” ด้วยแล้ว บุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้วางแผนและสร้างสถานการณ์ เพราะปราศจากความรับผิดชอบและความบริสุทธิ์ใจ ย่อมมีหวังที่จะรอรับผลประโยชน์จากเพื่อนมนุษย์ ที่วิ่งเข้าสู่กับดักของตนเพราะความตื่นตระหนกและขาดสติของตนเอง

เรื่องทำนองนี้ มิใช่เป็นของใหม่สำหรับสังคมไทยเลย เพียงเฉพาะวงการกล้วยไม้ที่มีอายุผ่านมาแล้วไม่นานนัก แต่ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้นด้วยผลประโยชน์ทางวัตถุ ก็ได้ได้มีมาแล้วเป็นครั้งคราว ดังเช่นการปล่อยข่าวว่า ต่างชาติจะเข้ามาฮุบวงการกล้วยไม้ไทยเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2515 ในขณะที่ได้ทราบว่ กำลังมีกลุ่มคนวางแผนตั้งองค์กรผูกขาดทางการค้า ครั้นเมื่อได้มีการก้าวต่อมา ก็ปรากฏว่าวงการกล้วยไม้สามารถรู้ได้เท่าทัน เรื่องก็ค่อยๆ จางหายไป

และเมื่อไม่นานปีถัดมา ก็มีการปล่อย

ข่าวกระตุกให้ราชการอันเป็นฝ่ายที่ถืออำนาจ อยู่ในมือ และนิยมการใช้อำนาจแก้ปัญหา เกิด ความรู้สึกจริงใจว่า มีการค้าแบบลดราคาแข่ง กันกัน พร้อมทั้งเสนอแนะให้เข้ามาใช้อำนาจ ควบคุม ครั้นคนในวงการกล้วยไม้ส่วนใหญ่ เกิดปฏิกิริยาคัดค้าน เรื่องก็ถูกเก็บเข้าลิ้นชักไป

สิ่งหนึ่งที่คนในวงการกล้วยไม้จะต้องตั้ง ใจเป็นข้อสังเกตสำคัญก็คือ ฝ่ายผู้ไม่ประสงค์ดี ก็มีการเพิ่มทุนประสบการณ์ในทิศทางที่กลุ่ม ตนเองนิยมชมชื่นด้วยเช่นกัน

เหตุการณ์ทำนองนี้ จึงยังคงมีต่อไป และ อาจมีความลึกซึ้ง ทำความสูญเสียให้แก่ส่วน รวมมากขึ้นไปเป็นลำดับ เสมือนการก้าวไป อย่างมีขั้นตอน

สิ่งหนึ่งซึ่งถือได้ว่า เป็นช่องทางแห่งความ ประมาท ทำให้ฝ่ายต้องการฉกฉวยโอกาสนำสิ่ง ที่ควรจะเป็นของส่วนรวมไปเป็นสมบัติของตน เองก็คือ **“ภาวะการลืมนายของคนไทย”** เพราะการ ศึกษาในระดับพื้นฐานของเราเองยังคงถูกปิด ทางในการพัฒนาความคิดและจิตสำนึกอยู่

ทำให้เรายังคงมองไปว่า **“การลืมนายนั้น เป็นของดี”** หรือเข้าใจว่า **“เป็นเรื่องของการให้อภัย กันและกัน”** ซึ่งผลของการมองที่ปรากฏออกมา เช่นนี้ เป็นสิ่งที่เกิดจาก **“การนำเอาหลักการพื้น ฐานของเหตุและผลอันแท้จริงมาผูกเป็นเงื่อนโซ่ไว้กับ**

ภาพอันเป็นเพียงส่วนผิว” จนทำให้เกิดความสับสน

เพราะหากมองอย่างมีความลุ่มลึกพอ สมควร จะได้พบว่า สิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้น แล้วนั้น เป็นการไม่สมควรที่จะนำมาติดใจด้วย อารมณ์ แต่หาใช่จะต้องลืมนใจต่อการเก็บ ไว้เป็นข้อมูลเพื่อการนำไปวิเคราะห์ในอนาคต ด้วยไม่ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อได้มีการติดตามรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ย่อมยังสามารถเห็นภาพที่ เคยเลือนราง เด่นชัดและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปเป็น ลำดับด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้และทั้งนั้น ก็เพื่อการพัฒนาตนเอง ของคนทั้งหลายในวงการกล้วยไม้ ให้เป็นผู้ที่ สามารถรู้ได้เท่าทันคนด้วยกันในสังคม และได้ลึก ซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไปในอนาคต

ในเมื่อสังคมเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ร่วมกัน แต่ คนก็มีความแตกต่างระหว่างกันและกันด้วยจิต สำนึกและความรับผิดชอบ หากปราศจากการรู้ ได้เท่าทันกันและกันแล้ว บุคคลผู้มีจิตสำนึกรับผิดชอบและมุ่งกระทำดี ก็อาจต้องตกเป็นเหยื่อ ของผู้ที่คิดและประพฤติดมิชอบได้เช่นกัน

และในที่สุดก็จะทำให้ชีวิตที่เกิดมาแล้ว ต้องจมตนเองลงไปสู่การไร้สาระและความ หมายอันแท้จริงอย่างไม่อาจหวนกลับมาแก้ไข อะไรได้อีกเลย.

เมื่อเดือนมกราคม 2530 วงการกล้วยไม้ไทยได้เริ่มตกเป็นข่าวใหญ่ในสื่อมวลชนต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

“คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ ในการประชุมเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2529 ได้มีมติห้ามการส่งออกกล้วยไม้พันธุ์เศรษฐกิจออกนอกประเทศ เพราะเกรงประเทศอื่นจะนำไปปลูกแข่งขันกับไทย คงอนุญาตให้ส่งออกได้เฉพาะดอกกล้วยไม้เท่านั้น”

ข่าวดังกล่าว ได้สร้างความฉงนสนเท่ห์มาสู่วงการกล้วยไม้เป็นอันมาก เพราะประการแรกวงการกล้วยไม้ได้พัฒนาตนเองมาโดยตลอดด้วยช่วงเวลาประมาณไม่น้อยกว่า 30 ปี จากภาพพจน์ที่ทางราชการเคยมองว่า การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ เป็นการทำลายเศรษฐกิจของชาติ จนกระทั่งมาถึงปีนี้เป็นปีแรกที่ราชการได้หันมายอมรับวงการกล้วยไม้อย่างเป็นทางการ โดยนำเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติแผนที่ 6

ทำให้ต้องทบทวนถามตนเองว่า นี่หรือคือการแสดงความชื่นชมยินดีต่อวงการกล้วยไม้ที่ราชการได้มอบให้ เพราะเป็นการแสดงออกซึ่งการขาดการรู้ได้ถึงคุณค่าและความสามารถที่วงการนี้ ได้แสดงออกให้เห็นกันมาแล้วในอดีตจนถึงปัจจุบัน

เพราะการพิจารณาตัดสินใจและสั่งการโดยบุคคลและองค์กรระดับสูงสุดของประเทศในทางการเมืองดังกล่าว มิได้มีการนำประเด็นปัญหาซึ่งน่าจะถือได้ว่าอยู่ในระดับนโยบาย มาปรึกษาผู้รู้และสมาคมต่าง ๆ อันถือเป็นของวงการกล้วยไม้ ซึ่งก็ได้มีการพัฒนาตนเองมาตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้ว นับตั้งแต่ประเทศไทยยังไม่มีอะไรเป็นโล่เป็นพวยในด้านนี้ จนกระทั่งกลายเป็นประเทศชั้นนำของโลกประเทหนึ่ง และส่งผลเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้ได้เป็นมูลค่ารวม 1,000 บาทต่อปี

ท่ามกลางกระแสข่าว การสั่งควบคุมบังคับเพื่อมิให้วงการกล้วยไม้ไทย ส่งต้นกล้วยไม้คนทั่วไปผู้ไม่ทราบหลักการพัฒนางานกล้วยไม้และธรรมชาติที่แท้จริงของชีวิตกล้วยไม้หลงเชื่อกันว่าเป็นพันธุ์เศรษฐกิจ มิให้ถูกส่งออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศนั้นเอวงการกล้วยไม้ไทย ทั้งที่มีฐานะเป็นสมาคมและกลุ่มต่าง ๆ และที่เป็นตัวบุคคล ซึ่งมีกำลังสัมพันธ์ถึงกันและกันมาโดยตลอดทั่วประเทศก็ได้แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบร่วมกัน

โดยได้ร่วมกันคัดค้านคำสั่ง ที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นสิ่งมิชอบด้วยเหตุผลและความเป็นจริง จนทำให้ทางราชการอันถือได้ว่า เป็นฝ่ายก่อเหตุหรือตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายก่อเหตุที่เป็นตัวบุคคล ต้องตกลงให้มีการประชุมร่วมกันและพิจารณาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง

บุคคลผู้อยู่เบื้องหลังได้ออกมาปรากฏตัว

ท่ามกลางบรรยากาศของการประชุมร่วมระหว่างบุคคลในราชการ กับผู้แทนสมาคมชมรมกล้วยไม้ทั่วประเทศ รวมทั้งบริษัทธุรกิจกล้วยไม้เอกชน ณ กรมวิชาการเกษตร ซึ่งมีอธิบดีกรมวิชาการเกษตร โดยบุคคลในตำแหน่งนี้เป็นประธาน เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2530 เวลา 15.30 น.

และท่ามกลางเสียงคัดค้านด้วยหลักการและเหตุผล แทบจะเป็นเอกฉันท์ หรือถือเป็นเอกฉันท์ในส่วนที่เป็นผู้แทนสถาบันกล้วยไม้ของประชาชน ซึ่งในมุมมองต่างก็มีความรู้สึก ว่า ใครหนอที่เป็นตัวการแอบแฝง **“เสมือนไอ้ไม่ในความมืด”** นี้เอง

พลันก็ได้มีบุคคลจากบริษัทธุรกิจเอกชนผู้ส่งออกซึ่งดอกกล้วยไม้รายใหญ่รายหนึ่ง กล่าวออกตัวก่อนอื่นว่า มิได้ประสงค์จะคัดค้านแต่ประการใดต่อความคิดเห็นส่วนใหญ่ในที่ประชุม แต่ขอสนับสนุนมติของคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว และได้อ้างเหตุผลอย่างจำเพาะเจาะจงลงไปทีละเกะโอकिनาวาโดยกล่าวว่า ในอนาคต เกษะนี้จะสามารถส่งดอกกล้วยไม้ไปขายได้ถึงกลุ่มประเทศในทวีปยุโรป เช่นฮอลแลนด์และเยอรมันตะวันตก ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ และมีแนวโน้มต่อไปด้วยว่า จะได้มาซึ่งเงินเป็นพัน ๆ ล้านบาทต่อปีในอนาคตอีกไม่นานนัก

การสร้างภาพหลอกให้หัวนเกรงไปว่าประเทศโน้นประเทศนี้จะผลิตอะไรต่อมิอะไรแข่งกับเรา เป็นสิ่งที่ได้มีการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อหวังให้อำนาจราชการ ตกเป็นเครื่องมือส่วนบุคคลกันมาช้านานพอสมควรแล้วในสังคมไทย เพราะหากมองสู่มุมกลับ จะเห็นได้ว่า คนในสังคมนี้ชอบอยู่อย่างสบาย ๆ ไม่ชอบฝึกการคิด การวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ให้หนักสมอง หากเป็นเกษตรกรก็จะมองไปว่า ไม่ควรไปสนใจกับเรื่องที่คิดว่า **“ไกลตัว”** ทำให้มองสิ่งต่างๆ อย่างยึดมั่นถือมั่นอยู่ด้วยรูปแบบที่เกิดจากอิทธิพลของการได้สัมผัสกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตนเองอย่างจำเจ

หากผู้ใดคิดไม่สุจริตต่อคนเหล่านี้ ก็มี โอกาสชักนำไปสู่สิ่งล่อตาล่อใจ หรือสิ่งที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลเกรงไปว่าตนเองจะต้อง สูญเสียผลประโยชน์ แล้วผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ จะตื่นตระหนก จนตกเป็นเครื่องมือสนอง ความต้องการของผู้ฉลาดกว่าไปในที่สุด

เราได้พบหลักฐานยืนยันแน่ชัดว่า บริษัท เอกชนรายดังกล่าวนี้ ได้มีบันทึกเสนอไปยัง กรมวิชาการเกษตร โดยบริษัทเอกชนรายที่มี บุคคลชี้แจงสนับสนุนมติของรัฐบาล เสนอให้ ราชการสั่งการห้ามการนำต้นกล้วยไม้ออกนอก ประเทศทั้งหมด ซึ่งกรมวิชาการเกษตรได้ลง ทะเบียนรับไว้โดยระบุวันที่ 22 มกราคม 2530 ซึ่งเป็นวันเดียวกับการประชุมทบทวนนั่นเอง

จึงชวนให้สงสัยว่า น่าจะได้มีการเสนอ ตรงขึ้นไปสู่เบื้องบนก่อน ครั้นเมื่อมีการสั่งให้ ทบทวน ก็ได้ทำเสนอเบื้องล่างอีกด้านหนึ่ง

ความจริงไม่ประสงค์ที่จะเขียนความใน หัวข้อนี้เลย เพราะไม่มีเจตนารมณ์ให้เกิดการ กระทบกระเทือนแก่บุคคลใด แต่เมื่อมีเหตุก็ ย่อมมีผล นั่นคือมีการนำโอ๊กินาวามาเป็นข้อ อ้าง และยังอ้างว่าจะไปแย่งตลาดยุโรปด้วย จึง จำเป็นต้องอธิบายข้อความจริง เพื่อความเข้าใจ ที่ถูกต้องเท่านั้น

มองเกาะโอ๊กินาวาด้วยเหตุและผลที่แท้จริง

ความจริงแล้ว หากมองด้วยหลักการพื้นฐาน โดยผู้ที่มีหลักในการคิดและมีประสบการณ์ใน การทำงานกว้างขวางพอสมควร และไม่ยึดติด อยู่ด้วยอิทธิพลผลประโยชน์ทางวัตถุจนเกิน เหตุ ย่อมเห็นได้ว่า ภาวะแวดล้อมธรรมชาติที่ดี ภาวะสังคมและเศรษฐกิจที่ดี และภาวะความ เจริญก้าวหน้าที่เป็นผลมาจากการพัฒนาด้านดี ของเกาะโอ๊กินาวานั้น ล้วนแล้วมีข้อจำกัดเฉพาะตัว ที่ทำให้เกาะโอ๊กินาวากับประเทศไทย มีความ แตกต่างระหว่างกันและกันเด่นชัดมากพอสมควร จึงทำให้รูปแบบการผลิตและการใช้ประโยชน์ เหมือนกันไม่ได้

แต่กลับมีผลทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้อง ยืนกันอยู่คนละส่วนของโครงสร้างการผลิตและการใช้ประโยชน์ และเอื้ออำนวยซึ่ง กันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกาะโอ๊กินาวา จะเป็นฝ่ายถูกกำหนดให้ยืนอยู่ในด้านการใช้ ประโยชน์อันเป็นส่วนปลาย ส่วนประเทศไทย นั้นเป็นฝ่ายที่ถืออำนาจการผลิตในระดับพื้น ฐาน จึงเป็นฝ่ายที่คุมพลังในการต่อรองไว้ใน มือ หรือเป็นฝ่ายที่ได้เปรียบอย่างเต็มตัว

ความจริงแล้ว เราเองก็ได้มีการกล่าวกัน เสมอๆ ว่า การพัฒนาต่างๆ นั้น จะลอก

เลียนแบบกันไม่ได้ เพราะเราไม่อาจทำให้ตัวแปรต่าง ๆ ในแต่ละท้องถิ่นที่ไม่เหมือนกัน มีการเหมือนกันได้ ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจในเชิงแข่งขันกันและกัน จึงอยู่ที่ว่าเราจะสามารถรู้และใช้ประโยชน์จากตัวแปรต่าง ๆ ในท้องถิ่นของเราเองที่มีรูปแบบไม่เหมือนใครอื่น ให้สามารถผลิต ผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบซึ่งที่อื่นจะต้องนำไปใช้ประโยชน์ในบั้นปลายไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์ขั้นสุดท้ายหรือนำไปเสริมเพื่อบรรลุผลขั้นสุดท้ายก็ตาม

การถ่วงคิดเอาอย่างรวบรัดว่า ประเทศโน้นจะนำไปผลิตได้อย่างเรา ประเทศนี้จะนำไปปลูกแข่งกับเรา หากเป็นสิ่งที่เกิดจากความบริสุทธิ์ใจ ก็เป็นสิ่งที่เกิดจากการหย่อนด้วยภูมิปัญญา ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ ถ้าหากเป็นความคิดที่อยู่บนพื้นฐานของความโลภ หรือไม่ก็เกิดจากการมีเงื่อนไขของผลประโยชน์แอบแฝงอยู่ภายใต้ ทำให้ส่งผลผิดไปจากหลักการและเหตุผลอันแท้จริง

ได้โอกาสไปเยี่ยมเกาะโอกินาวาและเรียนรู้เรื่องการปลูกกล้วยไม้

ปลายเดือนมกราคม 2530 ซึ่งเป็นช่วงเวลาใกล้ ๆ กันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว ผู้เขียนได้รับโทรศัพท์ทางไกลจากเจ้าหน้าที่ทางการในด้านต้นไม้ของเกาะโอกินาวา ขอเชิญไปเป็นกรรมการตัดสินการแสดงและประกวดกล้วยไม้นานาชาติ ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งแรกของเกาะนี้ โดยที่ฝ่ายเชิญได้เสนอออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด และยังได้ทราบว่า ได้มีการเชิญบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิจากเกาะฮาวายอี และสิงคโปร์ไปร่วมกิจกรรมด้วย รวมเป็น 3 คน

และได้กำหนดการจัดงานขึ้นระหว่างวันที่ 6 ถึง 10 กุมภาพันธ์ 2530

จึงนับได้ว่าเป็นโอกาสเหมาะมาก ที่จะได้ไปรวบรวมข้อมูลมาเพื่อวิเคราะห์และเผยแพร่เป็นความรู้แก่วงการกล้วยไม้ไทย ซึ่งไม่เพียงแต่จะทำให้เรื่องที่ถูกนำมากล่าวอ้าง นำคนไทยไปสู่การหลงผิดได้มีความกระจ่างชัดขึ้นด้วยภาพที่ถูกต้องเท่านั้น แต่ยังนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อการพัฒนาการผลิต การจัดการ และการตลาดของกล้วยไม้ไทยที่มีโอกาสก้าวต่อไปในอนาคตได้อีกด้วย

สวนกล้วยไม้เมืองไทย ต้นพันธุ์จากมาก
สวนคุณสมศรี สุโขทัย

หากได้บุคคลผู้หย่อนด้วยประสบการณ์
และภูมิปัญญาที่สามารถมองได้ถึงระดับลึก
และยังมีผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นเงื่อนไขผูก
พันด้วยแล้ว สิ่งที่ได้รับมาก็จะมีการแฝงไว้ด้วย
ภาวะที่ทำให้เกิดการผิดเพี้ยนไปจากภาพอันแท้
จริงได้เช่นกัน

กล้วยไม้หวายลูกผสมที่ใกล้ออกดอก
ส่งจากประเทศไทยไปใหม่ ๆ

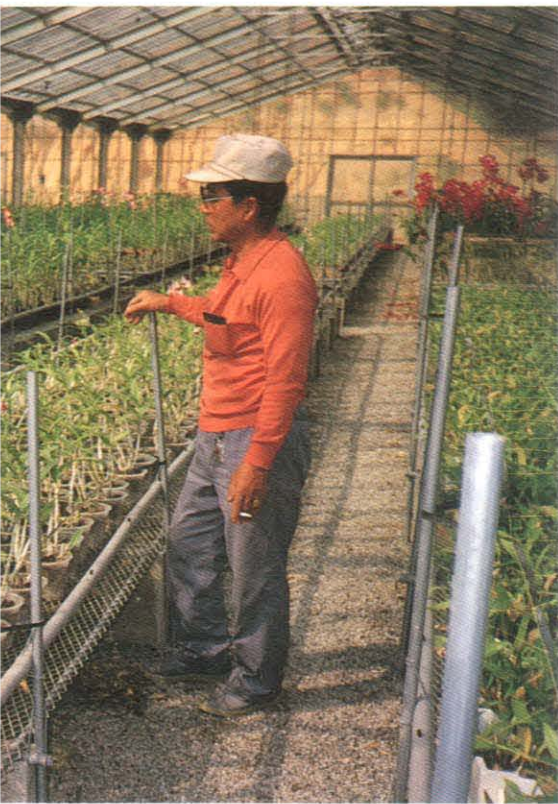
ภาวะแวดล้อมทั่ว ๆ ไปของเกาะโอกินาวาที่มี ผลต่อการกำหนดรูปแบบการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้

แม้ว่า โอกินาวา จะเป็นเกาะหนึ่งของประเทศ
ญี่ปุ่น แต่ก็เป็นที่ดินแดนที่มีภาวะแวดล้อมทาง
ภูมิศาสตร์แยกตัวอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก
ตอนใต้ หากเดินทางโดยเครื่องบินจากกรุง
โตเกียว ก็จะต้องใช้เวลาบินกว่า 2 ชั่วโมงเล็ก
น้อย หรือหากใช้เวลาบินจากฮ่องกง ก็ต้องใช้
เวลาบินร่วม 2 ชั่วโมงเช่นกัน

เกาะนี้อยู่ระหว่างเส้นรุ้งขนานประมาณ
กว่า 26 องศาเหนือขึ้นไปเล็กน้อย หรือหาก
เปรียบเทียบกับจังหวัดเชียงใหม่ที่เราพูดกัน
เสมอ ๆ ว่า ไม่อาจเลี้ยงกล้วยไม้หวายตัดดอก
ได้ดีเพราะอากาศหนาวและค่อนข้างแห้งแล้ง
ต่ำบถทางภูมิศาสตร์ของเกาะโอกินาวา ยังอยู่
เหนือจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นไปอีกถึง 7 องศาเหนือ จน
ทำให้สภาพแวดล้อมระหว่างฤดูกาล มีอุณหภูมิ
หนาวจัดกว่าและช่วงเวลาความหนาวยาวนาน
กว่าจังหวัดเชียงใหม่มากพอสมควร

คนไทยที่มีความรู้และประสบการณ์เรื่อง
กล้วยไม้พอสมควรย่อมทราบดีว่า แม้นากกล้วย

ไม้หยาบลูกผสมไปปลูกตัดดอกที่จังหวัดเชียงใหม่ ฤดูกาลของดอกก็มีฐานแคบกว่ากรุงเทพ และมีการทิ้งใบมากผิดปกติ เนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยภาวะแวดล้อม ทำให้มีการพักตัวเด่นชัดพอสมควร

ดังนั้น ยังเป็นการนำไปปลูกเลี้ยงที่เกาะโอกินาวา ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างฤดูกาลเด่นชัดกว่าที่จังหวัดเชียงใหม่มาก การปลูกกล้วยไม้หยาบลูกผสม ประเภทที่เราปลูกตัดดอกกันอยู่ในปัจจุบันนี้ จึงไม่อาจที่จะกระทำได้ในสภาพกลางแจ้งเช่นในภาคกลางของประเทศไทย แต่จำเป็นต้องปลูกในเรือนกระจก ซึ่งราคาที่สูงในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ตกหลังละประมาณ 3 ถึง 4 ล้านบาท

โดยภาวะธรรมชาติของเกาะนี้ มีอุณหภูมิต่ำสุดในฤดูหนาว ประมาณ 6 องศาเซลเซียส และสูงสุดในฤดูร้อนประมาณ 32 องศาเซลเซียส เฉลี่ยในรอบปีประมาณ 22 องศาเซลเซียส แต่ภาวะของฤดูกาลที่มีความเหมาะสมกับการปลูกกล้วยไม้เมืองร้อนได้โดยเสรี เช่นการปลูกหยาบลูกผสมที่เราปลูกตัดดอกเป็นการค้า

นี้ อยู่ที่ความสม่ำเสมอของระดับการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ แสงแดด และความชื้นในบรรยากาศธรรมชาติตลอดปีเป็นสำคัญ มิใช่การแตกต่างกันระหว่างฤดูร้อนกับฤดูหนาวอย่างกว้างขวางดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เพราะในภาวะเช่นนี้จะทำให้ต้นมีการทิ้งใบก่อนกำหนดที่ควรจะเป็น และทำให้ฐานของฤดูกาลให้ดอกแคบลงไปเป็นอันมาก การป้อนดอกออกสู่ตลาดเพื่อการใช้ประโยชน์ที่ควรจะมีตลอดปีหรือเป็นส่วนใหญ่ก็จะสวนทางกันกับที่ควรจะเป็นด้วยเช่นกัน

จากสิ่งที่ได้กล่าวมาแล้ว คงช่วยให้สามารถมองเห็นภาพรวมๆ ได้ว่า การปลูกกล้วยไม้หยาบลูกผสมในประเภทที่เรากำลังปลูกอยู่นี้ เพื่อการตัดดอกนั้น แม้ว่ากระทำได้ดีก็ต้องใช้เรือนกระจก และยังจำเป็นต้องมีเครื่องทำความอุ่นและความชื้นให้อีกด้วย จึงนับได้ว่าเป็นการจำเป็นต้องลงทุนสูงมาก ไม่คุ้มค่ากันกับเงินที่ได้จากการขายดอกซึ่งมีระดับความจำเป็นในชีวิตประจำวันของคนทั่วไปไม่สูงมากนัก

ยิ่งหากคิดว่าจะปลูกแข่งขันกับประเทศไทยซึ่งมีข้อได้เปรียบเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการลงทุน แรงงานและความเอื้ออำนวยทั้งหลายที่ส่งเสริมให้เราการผลิตแบบ ครบวงจรได้อย่างมั่นคงแล้ว ก็คงจะทำให้แทบไม่เหลือพลังสำรองอะไรเลย หรือขาดทุนเป็นอย่างมากด้วยซ้ำไป

ขนาดและลักษณะพื้นที่เพาะปลูกของเกาะโอกินาวา

เกาะโอกินาวา เป็นเกาะที่มีขนาดเล็กมาก มีความยาวเพียงประมาณไม่เกิน 150 กิโลเมตรหรือไม่ถึงระยะทางระหว่างกรุงเทพ - ลพบุรี ส่วนความกว้างของเกาะ ณ ส่วนที่แคบที่สุดประมาณ 4 กิโลเมตรเท่านั้น

สภาพภูมิประเทศทั่วๆ ไปเป็นภูเขาและที่เนิน มีที่ราบอยู่ไม่มากนักซึ่งก็ได้ใช้ไปในการสร้างเมืองท่าที่มีชื่อว่า “นาฮา” นอกนั้นก็ใช้เป็นฐานทัพอากาศของสหรัฐอเมริกาซึ่งต้องใช้ขนาดพื้นที่ทำเป็นลานบินกว้างยาวมาก

จำนวนประชากรทั้งหมดมีไม่เกิน 1 ล้านคน ดังนั้นทั้งทำเลพื้นที่และประชากรจึงเป็นข้อจำกัดที่จะทำการเพาะปลูกพืชเพื่อหวังผลในรูปแบบที่เป็นเกษตรเพื่อผลทางเศรษฐกิจโดยตรงได้ นอกจากนี้ใช้เพื่อเสริมงานพัฒนาในด้านอื่นที่เห็นว่า เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเกาะนี้โดยเฉพาะ

นโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นในการพัฒนาเกาะโอกินาวา

เมื่อปี พ.ศ. 2518 ได้มีการจัดงานแสดงสินค้าครั้งใหญ่ของโลกขึ้นที่เกาะโอกินาวา รัฐบาลญี่ปุ่นได้ลงทุนไปเป็นจำนวนมหาศาล นำเอาวัสดุที่เป็นสัญลักษณ์วัฒนธรรมจากประเทศต่าง ๆ มาจัดแสดง ซึ่งหากมองได้ถึงส่วนลึกจะพบว่า เป็นการพัฒนาศึกษาอนุรักษณ์ระบบโรงเรียนและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

อนึ่ง หากมองสู่ ภาวะการพัฒนาประเทศของญี่ปุ่นในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า ได้ก้าวมาอยู่บนฐานของการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับเทคโนโลยีสูงอย่างเต็มตัว ไม่ว่าจะเป็นการผลิตรถยนต์ เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบต่าง ๆ จึงกล่าวได้ว่า ญี่ปุ่นได้ก้าวเลยหน้าความเป็นประเทศเกษตรกรรมไปไกลมากแล้ว

หากมองสู่ภาวะเงินเยนที่มีการยกระดับตนเองสูงขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีทั่วโลก ก็เป็นสิ่งที่สะท้อนผลจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้ญี่ปุ่นเองต้องเพิ่มพลังในการซื้อผลิตผลเกษตรจากภายนอกมาป้อนความสุขแก่ประชากรของตนเอง ทั้งในด้านอาหารกายและอาหารใจให้มากยิ่งขึ้น และในมุมมองกลับก็เพื่อหวังผลถ่วงดุลมิให้เกิดช่องว่างทางการค้าระหว่างประเทศมากเกินไป

สมมุติว่าญี่ปุ่นขาดความฉลาดเฉลียวในการพัฒนาประเทศ จนต้องคิดการณปลุกดันไม้เพื่อหาผลประโยชน์ทางเกษตรกรรมเป็นหลัก เราคงได้พบกับภาวะการพัฒนาประเทศไทยได้ว่า เราก้าวหน้าทันญี่ปุ่นแล้ว หรือไม่ก็ญี่ปุ่นลดตัวเอง ถอยหลังลงมาสู่ระดับความเจริญเท่าประเทศไทยเท่านั้น

แม้ว่าจะยังคงมีการปลูกพืชเกษตรกรรมในประเทศญี่ปุ่นอยู่บ้าง แต่ภาวะพื้นฐานของคนผู้ทำการเกษตรกรรมก็มีรูปแบบที่เหมาะสมกับภาวะอุตสาหกรรมซึ่งเป็นพื้นฐานสังคมของเขาเอง ดังเราจะพบได้ว่าเกษตรกรรมของญี่ปุ่นนั้น ทำงานได้รายได้สูงจนสามารถใช้แรงงานในการเกษตรในรูปแบบที่เรียกได้ว่า “บางช่วงเวลา” ส่วนอีกช่วงหนึ่งก็มีการนำไปทำงานที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม เช่นตามโรงแรมและโรงงาน

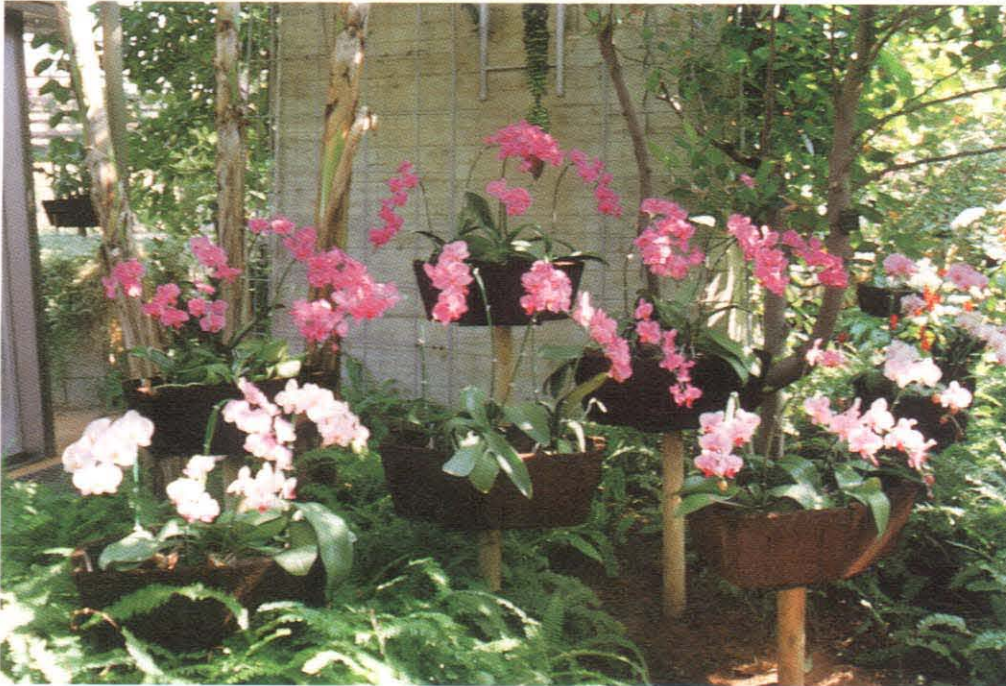
การซื้อหาผลิตผลเกษตรกรรมจากนอกประเทศ จึงเท่ากับเป็นการลงทุนเพื่อบำรุงคนไว้ทำงานอุตสาหกรรมส่วนหนึ่งเท่านั้น ดังจะเห็นภาพสะท้อนในด้านอื่นได้ว่า แม้การผลิตผลไม้ไทยในขณะนี้ เราก็มีการมุ่งไปสู่ตลาดญี่ปุ่นด้วย เพราะได้ราคาสูงมาก

ในช่วงเวลาประมาณปี พ.ศ. 2519 ระหว่างที่ผู้เขียนไปร่วมงานประชุมกล้วยไม้ที่กรุงโตเกียว เพื่อการเตรียมงานประชุมกล้วยไม้โลกครั้งที่ 9 ในประเทศไทย ได้มีบุคคลจากสำนักงานของรัฐบาลญี่ปุ่นมาขอพบที่โรงแรมพาเลส และทราือว่า รัฐบาลญี่ปุ่นมีนโยบายที่จะพัฒนาเกาะโอกินาวาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะหลังงานแสดงสินค้านานาชาติเมื่อปี พ.ศ. 2518 แล้วสถานที่ซึ่งรัฐบาลได้ลงทุนไปเป็นเงินมากมายมหาศาลก็ได้ใช้ประโยชน์อะไรมากนัก ประกอบกับปัญหาที่เกิดจากภัยธรรมชาติ โดยที่เป็นเกาะซึ่งอยู่ในเขตเส้นทางของพายุไต้ฝุ่น ทำให้เกาะโอกินาวาต้องตกอยู่ภายใต้ปัญหานี้ปีละไม่น้อยกว่า 15 ครั้ง หากสิ่งก่อสร้างต่างๆ ไม่แข็งแรงพอและมีความสูงมาก ก็จะถูกพายุไต้ฝุ่นทำลายไปได้ง่าย

วัฒนธรรมที่เน้นการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเป็นชาติที่ได้รับการยอมรับกันทั่วไปในโลกว่า ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาของประชากรอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของญี่ปุ่น ได้กระจายไปสู่การให้บริการโดยภาคเอกชนอย่างกว้างขวางและมีการแข่งขันระหว่างกันและกันด้วยความสูงในด้านคุณภาพ

หากเดินทางท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ของสังคมญี่ปุ่น จะพบว่า มีการทำสวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ สวนผลไม้เมืองร้อนเช่นสวนกล้วย มะม่วง มะละกอ ขนุน ลิ้นปะรด และสวนดอกไม้ โดยทำกันในเรือนกระจก และเปิดบริการให้ประชาชนเข้าชมโดยซื้อบริการด้วยราคาในระดับที่เหมาะสมกับระดับรายได้ของประชาชน

ในด้านสวนสัตว์ก็อาจมีรูปแบบที่เป็นสวนรวม หรือสวนที่จำแนกแยกแยะออกไปเป็นเรื่อง ๆ เช่นสวนนก สวนกระรอก สวนจระเข้ เป็นต้น

แม้สวนผลไม้ขนาดเบาเช่นสวนสตอเบอรี่ ซึ่งมีการปลูกในโรงเรือนพลาสติกเพราะอากาศ

หนาว แทนที่จะปลูกเก็บผลจำหน่ายเช่นทั่ว ๆ ไป ก็มีการนำออกบริการให้ประชาชนเข้าชม และเก็บผลรับประทานด้วยมือตนเอง โดยที่ฝ่ายจัดการสวนจำหน่ายบัตรเข้าชมพร้อมทั้งแจกถ้วยใส่ขนมชั้นหวานหรือน้ำตาล

คนญี่ปุ่นจึงมีสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาจิตใจและได้รับความรู้อย่างกว้างขวาง แทนที่จะคิดด้วยภาวะถอยหลังด้วยความเจริญมาลกรูปแบบของเมืองไทยไปทำ เสมือนการสร้างบอลลูนขึ้นท่ามกลางพื้นดินที่ได้พัฒนามา

จนราบเรียบสวยงามแล้ว

นโยบายหลักของการพัฒนาเกาะโอกินาวา จึงมุ่งเน้นไปสู่การเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีใช้มุ่งไปสู่ฝรั่งต่างชาติ หากเพื่อการพัฒนาความคิดและจิตใจของคนในชาติญี่ปุ่นเองเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดเจนว่า แม้การจัดแสดงและประกวดกล้วยไม้นานาชาติครั้งที่ 1 ก็จัดขึ้นในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอากาศบนผืนแผ่นดินใหญ่ของญี่ปุ่นยังคงหนาวจัดมาก ทำให้ประชาชนสนใจปลีกตัวมาเที่ยวชมดอกกล้วยไม้บนเกาะนี้ ซึ่งมีอากาศอุ่นกว่าเล็กน้อย และมีความเงียบสงบกว่าด้วย

การใช้กล้วยไม้ประดับสถานที่ท่องเที่ยว
เพื่อการพัฒนาจิตใจประชากร

การเกษตรกรรมพื้นฐานบนเกาะโอกินาวาที่กำลังจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

ภาวะการเกษตรกรรมบนเกาะโอกินาวาเท่าที่ปรากฏให้เห็นได้ทั่ว ๆ ไป เป็นการปลูกอ้อยและสับปะรดแต่ก็สามารถบอกได้จากสภาพที่เป็นอยู่ว่า ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น และส่วนสำคัญส่วนหนึ่งน่าจะสืบเนื่องมาจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มุ่งไปสู่อุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

ภาพที่เห็นนั่นคือ การที่แปลงปลูกอ้อยได้ถูกปล่อยไว้จนต้องทรุดโทรมโดยปราศจากการเก็บเกี่ยว จนบางครั้งก็มีคนนำอ้อยสดมาตัดเป็นท่อน ๆ และจำหน่ายเพื่อให้นักท่องเที่ยวนำไปซบเคี้ยว ส่วนสับปะรดนั้นก็ปรากฏว่ามีรสชาติไม่ดีและมีเส้นใยมาก จะทำอุตสาหกรรมกระป๋องก็คงไม่ได้ จึงมีการนำมาบริการในร้านอาหาร แต่รสชาติก็ไม่น่าเป็นที่นิยมนัก

พืชทั้งสองชนิดดังกล่าวแล้วนี้ หากจะผลิตเพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรม ก็คงมีปริมาณไม่เพียงพอเพราะพื้นที่ปลูกจำกัด รัฐบาลของเขาจึงได้ตัดสินใจอย่างถูกต้องแม่นยำและเหมาะสมกับภาวะของเกาะนี้จริง ๆ ว่า จะทำการพัฒนาขึ้นมาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ส่วนการผลิตในด้านอื่นนั้น ก็คงเป็นส่วนเสริมในรายละเอียดเท่านั้น

ส่วนที่เห็นว่ายังคงมีการทำกันอย่างกว้างขวางก็คือ สวนดอกเบญจมาศ เพราะดอกเบญจมาศเป็นดอกไม้ที่ผูกพันเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจีนและญี่ปุ่นมาช้านาน นอกจากนั้นยังเป็นพันธุ์ไม้ดอกที่สามารถปลูกได้ในที่แจ้งท่ามกลางบรรยากาศหนาวพอสมควรโดยไม่ต้องใช้เรือนกระจก และเป็นพืชที่มีความไวต่อแสงไฟฟ้าธรรมดา ๆ เพื่อการบังคับให้ออกดอกตามฤดูกาลที่ต้องการ เช่นเดียวกันกับที่ปฏิบัติกันอยู่ในประเทศจีนได้ทุกวัน

ประกอบกับการทำสวนดอกเบญจมาศเป็นงานแบบเข้มข้นและใช้เนื้อที่ไม่มากนัก ทำให้สามารถปลูกได้บนที่เนินและไหล่เขาด้วยต้นทึบไม่สูงมาก จึงเป็นที่นิยมปลูกกันทั่ว ๆ ไป

ภาวะแวดล้อมธรรมชาติและภาวะแวดล้อมทางสังคมกับการปลูกพืชผลของเกาะโอกินาวา

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า แม้แต่การที่ไร่ไถ่และไร่สับปะรดที่มุ่งสู่โรงงานอุตสาหกรรม ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมโทรม เพราะแม้ในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเอง ก็มีการมุ่งไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งเป็นงานที่เข้มข้นและประณีตด้วยคุณภาพ เพราะหากจะทำอุตสาหกรรมโรงงานเพื่อสนองผลทางการเกษตร ก็จำเป็นต้องใช้พื้นที่การเกษตรมากมายจึงจะสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ แต่เกาะโอกินาวาก็ไม่มีพื้นที่เพื่อการเกษตรที่มีขนาดใหญ่และมีความเหมาะสม

ประกอบกับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมกับความประณีต ละเอียดอ่อนของคณูปุ่น และน่าจะมีรายได้สูงในภาวะที่มีจำนวนประชากรจำกัดด้วย

เมื่อไม่นานมานี้เอง ทางเกาะโอกินาวาก็ได้นำเอาต้นซากุระมาปลูกและขยายพันธุ์ตามพื้นที่บนภูเขาซึ่งมีช่องว่างกระจายอยู่ทั่วไปและตามข้างถนนหนทาง ผู้เขียนได้รับการอธิบายว่า ต้นไม้ไม่ได้ถูกปลูกขึ้นตามแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะเป็นสัญลักษณ์ของญี่ปุ่นที่ทั่วโลกมีความเคยชิน ทำให้สามารถสร้างบรรยากาศของความเป็นประเทศญี่ปุ่นได้แล้ว ขณะที่ไปถึงก็ยังได้เห็นร่องรอยของการจัดงาน เทศกาลดอกซากุระ ซึ่งเพิ่งเสร็จไปใหม่ๆ แต่เทศกาลบนเกาะนี้เร็วกว่าบนเกาะใหญ่ของญี่ปุ่นเล็กน้อย เนื่องจากอยู่ล่างลงมาจากระดับเส้นรุ้งขนานพอสสมควร จึงมีความอุ่นกว่าและอุ่นเร็วกว่าพอสสมควร

สรุปแล้ว พื้นฐานธรรมชาติที่ดี ภาวะสังคมและเศรษฐกิจที่ดี รวมทั้งความสามารถในการพิจารณาและตัดสินใจกำหนดนโยบายพัฒนาของรัฐบาลญี่ปุ่นที่ดี สะท้อนภาพให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า มุ่งสู่ความเหมาะสมสูงสุดไปที่การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และดังที่ทราบๆ กันอยู่แล้วว่า อุปกรณ์ที่ให้ความสำคัญและความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว นั้น โดย

ธรรมชาติแล้วจะมีความประณีต ละเอียดอ่อน และมีการกำหนดราคาไว้ค่อนข้างสูง รวมทั้งมีธรรมชาติของการใช้งานเพียงในระยะเวลาไม่นานนัก

เรือนกระจกจากภาพหลังละ 3-4 ล้านบาท เป็นความจำเป็นส่วนหนึ่งของการเลี้ยงกล้วยไม้ทุกชนิด บนเกาะโอกินาวา

การปลูกกล้วยไม้ของเกาะโอกินาวา

ดังได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด ในด้านของภาวะแวดล้อมธรรมชาติที่สืบเนื่องมาจากทำเลทางภูมิศาสตร์ ทำให้เห็นได้ว่า เกาะโอกินาวามีข้อจำกัดที่ทำให้จำเป็นต้องมีการปลูกกล้วยไม้ภายในเรือนกระจกซึ่งมีการควบคุมอุณหภูมิและความชื้น

เราได้ศึกษาพบว่า เรือนกระจกแต่ละหลังที่ใช้งานกันอยู่ มีมูลค่าถึงประมาณ 4 ล้านบาท และยังมีค่าใช้จ่ายในการเดินเครื่องตลอดจนการดำเนินงานของอุปกรณ์ขนาดหนักเหล่านี้ในระยะยาวที่อยู่ในอัตราสูงอีกด้วย

สวนกล้วยไม้ต่างๆ บนเกาะนี้ ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในทำเลที่มีภูมิประเทศเป็นที่เนินและภูเขา และมีถนนตัดผ่านขึ้นไปถึง เนื่องจากธรรมชาติของภูมิประเทศบนเกาะนี้ มีพื้นที่ราบจำกัดมาก และได้ถูกนำไปใช้เป็นเมืองและฐานทัพทางการเมืองแล้วเป็นส่วนใหญ่ และส่งผลกระทบให้เกิดชุมชนแออัดตลอดจนราคาที่ดินสูงขึ้น จึงไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกหรือทำสวน

อีกประการหนึ่งก็คือ เกาะโอกินาวามีขนาดเล็กมาก ประกอบกับรัฐบาลญี่ปุ่นก็มีเงินทุนเพื่อการพัฒนาทางความคิดและจิตใจของประชาชน ซึ่งถือเป็นนโยบายสำคัญยิ่งในระยะยาว จึงได้มีการพัฒนาความสะดวกในด้านการคมนาคมมวลชนไว้อย่างพร้อมมูล

หากมองด้วยภาพรวม จะพบว่า กล้วยไม้ที่มีการปลูกอยู่ทั่ว ๆ ไปบนเกาะนี้ มีการผสมผสานกันไว้ทั้งที่เป็นกล้วยไม้ในประเภทกิ่งหนาวหรืออบอุ่น และประเภทเขตร้อน เช่นเดียวกันกับภาพของการพบกันระหว่างอ้อยลั่นประรด และต้นชากระ เราจะได้พบกับกล้วยไม้หวายลูกผสม และแคทลียา ฟาแลนด์อพซิส รวมทั้งซิมบิเดียมซึ่งมีการปลูกกันแพร่หลายในเขตหนาวด้วย

จึงเป็นภาพสะท้อนที่ผู้มีประสบการณ์สูงพอสมควร สามารถเห็นได้ว่า ศูนย์รวมของความเป็นไปได้ในการปลูกกล้วยไม้ต่างชนิดต่างความต้องการด้วยภาวะแวดล้อมธรรมชาติ นั่นก็คือ เรือนกระจกและเครื่องจักรกลทางเทคโนโลยี ที่มีการควบคุมโดยความต้องการของคน ซึ่งในทางปฏิบัติก็หมายถึง ความจำเป็นในการมีเรือนกระจกและติดตั้งเครื่องกล เพื่อควบคุมภาวะแวดล้อมให้เป็นไปตามความต้องการของกล้วยไม้นั่นเอง

มีบางส่วนที่มีส่วนใหญ่อยู่นบนเกาะใหญ่ของญี่ปุ่นอยู่แล้ว แต่มาทำการขยายสวนที่เกาะนี้ด้วยเหตุผลที่ต้องการพื้นที่ เพราะพื้นที่บนเกาะใหญ่มีจำกัด แต่พื้นฐานของสวนก็เป็นกล้วยไม้ที่เหมาะสมกับภาวะอากาศอบอุ่น เช่น แคทลียา ฟาแลนด์อพซิส และซิมบิเดียม มีกล้วยไม้หวายลูกผสมประเภทเมืองร้อนอยู่ด้วยก็เพื่อความสมบูรณ์ในการให้บริการที่เหมาะสมกับความหลากหลายด้วยจิตใจของลูกค้า

การใช้ต้นกล้วยไม้ที่กำลังมีดอกเพื่อการประดับในอาคารสถานที่ เป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง ภาพนี้เป็นห้องโถงในโรงแรมแห่งหนึ่งที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นประจำ

เป้าหมายหลักของการปลูกกล้วยไม้ที่เกาะโอกินาวา

จากข้อมูลและเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว เราสามารถสรุปได้อย่างชัดเจนว่า การปลูกกล้วยไม้ที่เกาะโอกินาวานั้น มีเป้าหมายหลักดังต่อไปนี้

1. เพื่อการใช้ประโยชน์จากกล้วยไม้ในด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งอาจจำแนกรูปแบบออกไปได้คือ

การปลูกเพื่อการจำหน่ายต้นติดดอก หรือที่เรามักเรียกกันว่า ต้นไม้กระถาง (pot-plant) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่แพร่หลายกันอยู่ในกลุ่มประเทศอบอุ่นและประเทศหนาวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมากพอสมควร

ดังเช่นที่ได้มีการนิยมแพร่หลายกันมาช้านานพอสมควรแล้วในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก ที่นิยมนำต้นไม้ประดับ หรือกล้วยไม้ที่กำลังออกดอก ไปใช้เป็นของขวัญบ้าง ตั้งประดับในอาคารบ้านเรือนบ้าง ในสำนักงานธุรกิจบ้าง ศูนย์การค้าบ้าง และโรงแรมต่าง ๆ บ้าง

ข้อจำกัดของการใช้งานดังกล่าวก็คือ ภาวะแวดล้อมธรรมชาติทั่ว ๆ ไป ที่ไม่เอื้ออำนวยให้สามารถนำไปปลูกเลี้ยงต่อได้นั้น มีอยู่หลายประการด้วยกัน นับตั้งแต่ภาวะแวดล้อมธรรมชาติที่ไม่เหมาะสม หากใครคิดจะปลูกเลี้ยงกล้วยไม้แม้เพียงไม่กี่ต้น ก็จำเป็นต้องลงทุนซื้อหาตู้กระจก หรือเรือนกระจก นอกจากนั้นในภาวะสังคมประเภทนี้ คนทั้งหลายต่างก็มีธุรกิจมาก ไม่อาจใช้เวลามาพุ่มพกรักษาสิ่งของเพียงไม่กี่สิ่งได้เป็นพิเศษ จึงหาทางออกด้วยการจ่ายเงินซื้อบริการ การซื้อหาต้นไม้นสวย ๆ งาม ๆ มาตั้งประดับอาคารบ้านเรือนนั้นก็ถูกมองไปว่าเป็นการนำวัตถุที่สะท้อนผลในด้านอาหารใจให้แก่ตนเอง เมื่อหมดสภาพก็ถือว่า เป็นการคัมค่าแล้ว ถ้าหากเป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัย บางรายก็จะนำไปวางไว้ที่ริมหน้าต่าง เพื่อดูใบเขียว ๆ ต่อไปจนสิ้นชีวิตและสภาพ แล้วจึงทิ้งไปในที่สุด

การใช้ต้นกล้วยไม้ติดดอก เป็นต้นไม้กระถาง ดังกล่าวแล้ว จึงมีฐานะเช่นเดียวกันกับการใช้ดอกกล้วยไม้ที่ตัดมาจากต้นโดยหลัก

การ ส่วนในด้านรูปแบบที่ผิดเพี้ยนกันไปบ้างก็ เพราะการจัดดอกไม้ในภาชนะนั้น ยังไม่อาจจะท่อนภาพที่เป็นธรรมชาติได้มากเท่ากับการนำเอาต้นที่กำลังมีดอกมาใช้งานทั้งต้น เมื่อหมดดอกก็หมดพันธุ์ไปโดยปริยาย

บุคคลผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับตลาดกล้วยไม้ ที่มีการเดินทางไปสัมผัสกับตลาดในประเทศหนาว และประสบความก้าวหน้าในด้านการตลาดต่างประเทศมาแล้วพอสมควรทราบได้ถึงแนวคิดดังกล่าวนี้ดีอยู่แล้ว

การปลูกกล้วยไม้เพื่อจำหน่ายต้นติดดอกและนำไปใช้ประโยชน์ในการประดับอาคารสถานที่ ตลอดจนอาจมีการนำไปใช้เป็นของขวัญในโอกาสต่าง ๆ นั้น สามารถใช้ได้จากกล้วยไม้หลายรูปแบบ แต่ที่มีความรู้สึกว่า **“เหมาะสม”** ในทางปฏิบัติก็เป็นที่ยอมรับกันว่าควรมีขนาดต้นไม้ใหญ่โตมากนักและมีส่วนหนึ่งที่เป็นดอก **“อย่างสมสัดส่วน”** ซึ่งกันและกันกับส่วนที่เป็นต้น เพื่อสะท้อนภาพรวมที่ไม่ฝืนความรู้สึกในตนเองและต่อสภาพแวดล้อมของสิ่งที่อยู่ใกล้เคียง

ในเกาะโอกินาวาในปัจจุบันนี้ ได้มีการนำกล้วยไม้ติดดอกไปใช้งานในแนวทางดังกล่าวแล้วอย่างกว้างขวาง ตามโรงแรมต่าง ๆ ที่ได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมเยือน หรือพักอาศัย ปรากฏว่ามีการประดับด้วยต้นกล้วยไม้ติดดอกอย่างสวยงาม และเป็นจำนวนมาก ในอาคารร้านค้าก็ได้พบกับบรรยากาศเช่นเดียวกัน รวมไปถึงการได้พบในร้านอาหารต่าง ๆ ด้วย

ในงานแสดงและประกวดกล้วยไม้นานาชาติครั้งที่ 1 ที่ได้จัดขึ้นนี้ก็เช่นกัน ปรากฏว่า ได้มีส่วนกล้วยไม้นากกล้วยไม้ติดดอกมาจำหน่ายให้แก่ผู้มาชมงาน ซึ่งโดยทั่วไปก็มีทั้งชาวญี่ปุ่นที่พักอาศัยอยู่บนเกาะนี้และผู้ที่มาจากเกาะใหญ่เพื่อการท่องเที่ยว มาซื้อหาไปรายละเอียดสองต้น แต่ด้วยการที่มีความนิยมการท่องเที่ยวในสายเลือดของคนญี่ปุ่นจึงมีผู้มาเที่ยวงานอย่างล้นหลามและซื้อหาติดมือไป ทำให้การจำหน่ายหมดไปในเวลาไม่นานนัก และมีหลายรายที่นำกลับไปสู่ภูมิลำเนาที่อยู่บนเกาะใหญ่เป็นของที่ระลึกด้วย

การประดับอาคารสถานที่ด้วยต้นกล้วยไม้ติดดอกดังกล่าวแล้ว ก็มีใช้แต่จะเน้นอยู่ที่กล้วยไม้หวายลูกผสมเท่านั้น เพราะพื้นฐานการผลิตนั้น มีการกระจายรูปแบบกว้างขวางพอสมควร โดยมีแคทลียาและลูกผสมข้ามสกุลในประเภทเดียวกันนี้ และมีฟาแลนนีออฟซิสกับลูกผสมข้ามสกุลรวมอยู่ด้วย

ส่วนใหญ่แล้ว ถ้าหากเป็นหวายลูกผสมที่ถูกลำนำไปใช้ประดับอาคารธุรกิจการค้า ไม่ว่าจะเป็นโรงแรมร้านค้า หรือสถานที่ทำงาน หากเป็นรายใหญ่บางรายก็มีสัญญาข้อตกลงระหว่างสวนกับเจ้าของสถานที่ เสร็จสภาพการใช้งานแล้วก็มีทั้งการนำกลับไปปลูกเลี้ยงต่อ และการทิ้งไปเลย เพราะสำหรับหวายลูกผสมนั้น แม้ว่าจะมีการนำกลับไปปลูกเลี้ยงต่อ ก็จะถึงอายุที่ต้องสิ้นสภาพไปในไม่ช้าไม่นาน จึงเป็นการไม่คุ้มค่า แต่ถ้าหากเป็นแคทลียาและฟาแลนนีออฟซิสเมื่อสิ้นสภาพมีดอกแล้ว อาจมีการนำกลับไปปลูกเลี้ยงต่อ แม้ว่าจะต้องมีการสิ้นสภาพไปในที่สุดตามหลักธรรมชาติ แต่ก็อาจฟื้นตัวและนำมาใช้ประโยชน์ได้อีกช่วงระยะหนึ่ง ประกอบกับต้นทุนการผลิตแคทลียาและฟาแลนนีออฟซิสยังสูงมาก เพราะไม่อาจที่จะอาศัยฐานการผลิตจากประเทศที่มีต้นทุนต่ำได้

ประเด็นที่ได้กล่าวมาแล้วนี้เองที่ทำให้ผู้เขียนเกิดความคิดขึ้นมาอีกประการหนึ่ง ในขณะที่ยืนอยู่ในเรือนกระจกของกล้วยไม้แคทลียา และฟาแลนนีออฟซิสที่เกาะโอกินาวา และมองไปสู่อนาคตว่า ไทยจะก้าวต่อไปข้างหน้าได้อีกไกล ถ้าหากคนไทยด้วยกันเองไม่คิดทำลายกันเสียก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนผู้เข้าไปสู่ การถืออำนาจของรัฐ และคนผู้ที่แม้ว่าจะมิได้เป็นผู้ถืออำนาจดังกล่าว หากขาดจิตวิญญาณของการร่วมพัฒนาวงการกล้วยไม้ เพียงแต่เข้ามาเพื่อใช้โอกาสที่วงการกล้วยไม้ได้พัฒนาตนเองขึ้นมาแล้ว เป็นที่แสวงผลประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น

นอกจากการปลูกเพื่อจำหน่ายต้นติดดอกดังกล่าวแล้ว สิ่งที่น่าสนใจให้เห็นภาพอีกสิ่งหนึ่งก็คือ การทำสวนกล้วยไม้เพื่อการป้องกันกล้วยไม้ที่เกิดจากการผสมพันธุ์หรือขยายพันธุ์ด้วยรูปแบบต่าง ๆ ออกไปสู่ตลาดในท้องถิ่นบนแผ่นดินใหญ่ของญี่ปุ่นและประเทศอื่น

เกาะโอกินาวานำกล้วยไม้หายากผสมจากไทยไปใช้งานอะไร

โดยหลักการเท่าที่มองเห็นได้ ทำให้สามารถกล่าวได้ว่า เกาะโอกินาวา มิได้มีความเหมาะสมที่จะปลูกกล้วยไม้ในประเภทที่มีความเป็น

พันธุ์ไม้เมืองร้อนอย่างเต็มตัว เช่น หวายลูกผสมในประเภทที่เหมาะสมสำหรับการผลิตเป็นอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกในระบบที่มีวัฏจักรการผลิตไปถึงการใช้งานอย่างครบวงจร เพราะลงได้มีการผสมผสานไว้ด้วยการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้แคทลียา และฟาแลนนีออฟซิส และเป็นการปลูกในเรือนกระจกอย่างเป็นล่ำ

การใช้ต้นกล้วยไม้ติดดอกประดับในส่วนพฤกษศาสตร์ เพื่อการส่งเสริมความรู้

ในประเด็นดังกล่าวนี้ จะเน้นไปยังกล้วยไม้ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกในเขตอบอุ่นและเขตหนาว เช่น แคทลียา และลูกผสมข้ามสกุล เช่น ข้ามสกุลกับเลลเลีย โซโพรโนทิส ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะปลูกเลี้ยงให้ออกดอกได้ไม่ยากนักในประเทศร้อนเช่นไทย รวมไปถึงสกุลฟาแลนนีออฟซิส และสกุลที่สามารถผสมข้ามกันได้ เช่น ดอกโรสิส เป็นต้น ซึ่งกล้วยไม้ทั้งสองกลุ่มที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ยังมีได้มีการปลูกเลี้ยงกันมากพอในประเทศร้อน และผู้เขียนเองก็เชื่อว่า ในอนาคตอีกไม่นานนัก หากคนไทยด้วยกันไม่ด่วนปิดตัวเองและปิดคนไทยด้วยกันด้วยสายตาที่ฉลาดไม่พอ เราก็จะสามารถก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำในตลาดกล้วยไม้แคทลียา และอื่นๆ ได้ จากพลังต่อรองพื้นฐานที่มีอยู่คือ สภาวะแวดล้อมธรรมชาติ ความวิริยะอุตสาหะของคนที่มีความตั้งใจเป็นพื้นฐานสำคัญ และพื้นที่ที่ยังเหลือใช้ตลอดจนแรงงานที่ยังว่างงานอยู่อีกมากมาย

เป็นเช่นนั้น ก็ทำให้สามารถบอกได้ว่า เป็นรูปแบบการปลูกกล้วยไม้ที่ถือพื้นฐานของประเทศเขตอบอุ่นและประเทศหนาวเช่นบนพื้นแผ่นดินของเกาะญี่ปุ่นและเช่นในประเทศของกลุ่มยุโรปตะวันตกทั่วไป

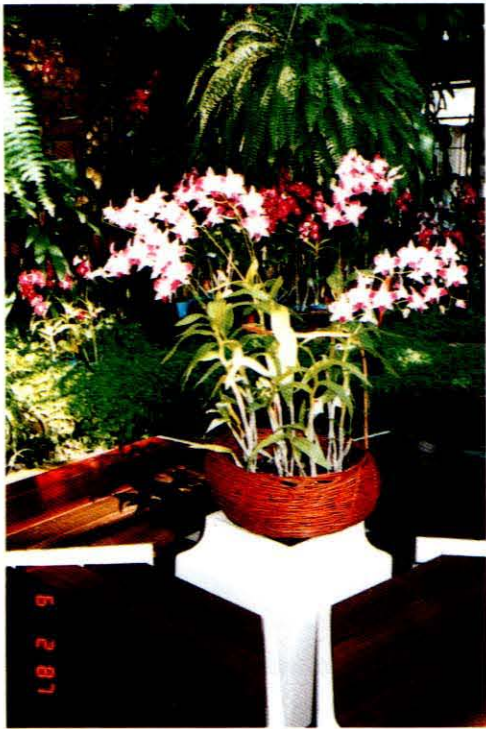
หากเกรงไปว่าเกาะโอกินาวาจะปลูกกล้วยไม้หายากลูกผสมแข่งกับเรา ก็คงจะต้องเกรงยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกา รวมทั้งแผ่นดินใหญ่ของเกาะญี่ปุ่นเองด้วย และหากทวนถามองสู่หมอกลับ แนวคิดที่มุ่งแต่ความหวั่นเกรงไปว่าตนเองจะต้องสูญเสียผลประโยชน์นั่นเองที่จะเป็นสิ่งที่ก่อเหตุ ทำให้ปิดตนเองทั้งในด้านความคิดเพื่อการพัฒนาความก้าวหน้า และการปฏิบัติที่สร้างเงื่อนไขกำหนดตนเองให้อยู่ในมุมจำกัด

อนึ่ง สิ่งที่น่าสนใจออกมาสู่ภายนอก ว่าเกาะโอกินาวาจะนำกล้วยไม้พันธุ์ที่คนไทยปลูกกันอยู่ ไปปลูกแข่งกับเรา ซึ่งเป็นการเข้าใจที่

หลงภาพผิดและหลงภาพในมุมแคบนั้น เป็นสิ่งที่สะท้อนภาพของผลจากการบริหารและการจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดการเปิดหูเปิดตาชาวสวนของเราเองและทำให้เกิดการเสี่ยงต่ออันตรายติดตามมา

เพราะจะทำให้ผู้ปราศจากความจริงใจต่อชาวสวน สามารถใช้ประโยชน์จากการคิดแคบมองแคบของชาวสวนเอง เป็นเครื่องมือหลอกให้เกิดการตื่นตระหนกตกใจ และดันรนก้าวเข้าไปสู่กับดักที่วางไว้ได้อย่างง่ายดายที่สุด ดังตัวอย่างที่ได้ปรากฏแก่พืชผลอื่น ๆ มาแล้ว จนทำให้เป็นปัญหาของชาติที่ยังแก้ไม่ตก

อีกรูปแบบหนึ่งของการใช้ดินกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อการประดับซึ่งจะอยู่ในสภาพเช่นนี้ได้ประมาณ 2 สัปดาห์แล้วก็จะสิ้นสภาพไป

วัฏจักรการเจริญและการสิ้นสภาพของชีวิตกล้วยไม้หวายลูกผสม

เราจำเป็นต้องทราบถึงหลักสัจธรรมของชีวิตทุกชีวิต ที่มีการเกิดแก่เจ็บตาย และการสืบทอดพืชพรรณ ไม่ว่าจะเป็นชีวิตคนหรือชีวิตพันธุ์ไม้ก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมื่อคนมีการนำเอาพันธุ์ไม้มาบริหารและจัดการเพื่อประโยชน์ของคน การยอมรับด้วยความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ย่อมนำไปสู่การวางแผนและใช้งานได้อย่างถึงเป้าหมายอันแท้จริง

หลักการนี้มีใช้จะปรากฏเป็นความจริงแต่เพียงกล้วยไม้หวายลูกผสมเท่านั้น หากเป็นหลักการพื้นฐานของกล้วยไม้ทุกชนิด และพันธุ์ไม้ทุกรูปแบบ แต่ความแตกต่างในรายละเอียดอาจมีความแคบความกว้างระหว่างกัน และกันด้วยธรรมชาติพื้นฐานของแต่ละชนิดประการหนึ่ง กับภาวะแวดล้อมภายนอกอีกประการหนึ่ง ในที่นี้จึงมีการนำเอาเรื่องของชีวิตกล้วยไม้หวายลูกผสมมาชี้แจงไว้ เพราะเรากำลังมุ่งประเด็นของเรื่องนี้ไปสู่กล้วยไม้หวายลูกผสม

กล้วยไม้ลูกผสม เป็นสิ่งที่อยู่บนหลักการของการผลิตขึ้นโดยคน ไม่ว่าจะเป็นการผลิตด้วยเจตนารมณ์อะไร ในมุมกลับก็คือเป็นผลผลิตสำเร็จรูปที่ตอบสนองความต้องการของคนนั่นเอง ประกอบกับภาวะพื้นฐานของสิ่งที่เป็นผลผลิตสำเร็จรูปโดยมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของ

“สมัณนิยม” จึงเป็นสิ่งที่ปราศจากความจริงยัง ยืนด้วยรูปแบบอีกโสดรหนึ่ง การผลิตที่อยู่บน หลักการนี้จึงจำเป็นต้องมีการนำไปใช้ประโยชน์มา ในช่วงเวลาอันเหมาะสม มิฉะนั้นแล้วการผลิต ก็จะเกิดภาวะความล้มเหลวติดตามมาในที่สุด ผลผลิตสำเร็จรูปจึงหาใช่เป็นสิ่งที่ควรแก่การ ควบคุม หวงห้ามมิให้คนทำไปใช้ประโยชน์ ไม่

หากมองสู่พื้นฐานชีวิตของต้นไม้ และ มองไปที่กล้วยไม้หวายลูกผสมซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ เมืองร้อนอย่างเต็มตัว เราสามารถแสดงขั้นตอนของวัฏจักรที่นำไปสู่ความเจริญเติบโตและ หวนกลับไปสู่ความสิ้นสภาพในที่สุด ซึ่งจะขอ นำมาอธิบายไว้ในที่นี้ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง และนำไปสู่การจัดการที่เหมาะสมต่อไป

กล้วยไม้เป็นพืชที่มีองค์ประกอบภายใน เมล็ด ผิดแปลกไปจากเมล็ดพืชทั่วไป เนื่องจากมีแต่เชื้อที่จะงอกขึ้นมาเป็นต้นอ่อน แต่ไม่มีอาหารภายในเมล็ดเพื่อป้อนไปสู่เชื้อ เพื่อการงอกได้ด้วยตนเอง ดังนั้นโดยธรรมชาติแล้ว จึงจำเป็นต้องอาศัยเชื้อราประเภทหนึ่งช่วยเหลือใน การนี้

มนุษย์ได้ค้นพบความลับของธรรมชาติ ในเรื่องดังกล่าว จึงได้หาวิธีจัดสรรอาหารเพื่อ ป้อนให้แก่การงอกและเจริญเติบโตของเชื้อ ภายในเมล็ดกล้วยไม้ ในขณะที่ยังไม่อาจแสวง หาอาหารจากภายนอกได้

ดังนั้น การเพาะเมล็ดกล้วยไม้แบบวิทยาศาสตร์จึงเกิดขึ้นจากผลงานวิจัยของมนุษย์ แต่ ในทางปฏิบัตินั้น ขั้นตอนนับตั้งแต่การเตรียม การเพาะเมล็ดกล้วยไม้ไปจนถึงระดับการเจริญ เติบโตระดับหนึ่งก็ยังจำเป็นต้องใช้เทคนิคและ ประสบการณ์ของคนในระดับสูงและละเอียด อ่อนพอสมควร ซึ่งเมื่อหมายถึงคน ก็คงต้อง มองไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่และค่าใช้จ่ายในชีวิต ประจำวัน กับภาวะแวดล้อมซึ่งเป็นส่วนสำคัญ อีกส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการปลูกเลี้ยง เพื่อการเจริญเติบโต

การขยายพันธุ์และการเพาะเลี้ยงกล้วย ไม้ ดังเช่นหวายลูกผสมที่กล่าวนี้ อาจเริ่มต้น ด้วยการผสมพันธุ์และเพาะเมล็ด เพื่อหวังผล

จากความแตกต่างของลักษณะดอก และความ ยากง่ายในการปลูกเลี้ยง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และประหยัดต้นทุนในการผลิต ซึ่งผู้ผสมและ เพาะเลี้ยงจำเป็นต้องจะมีการศึกษาและคัด พันธุ์ที่ได้จากการผสม ติดตามมาด้วย

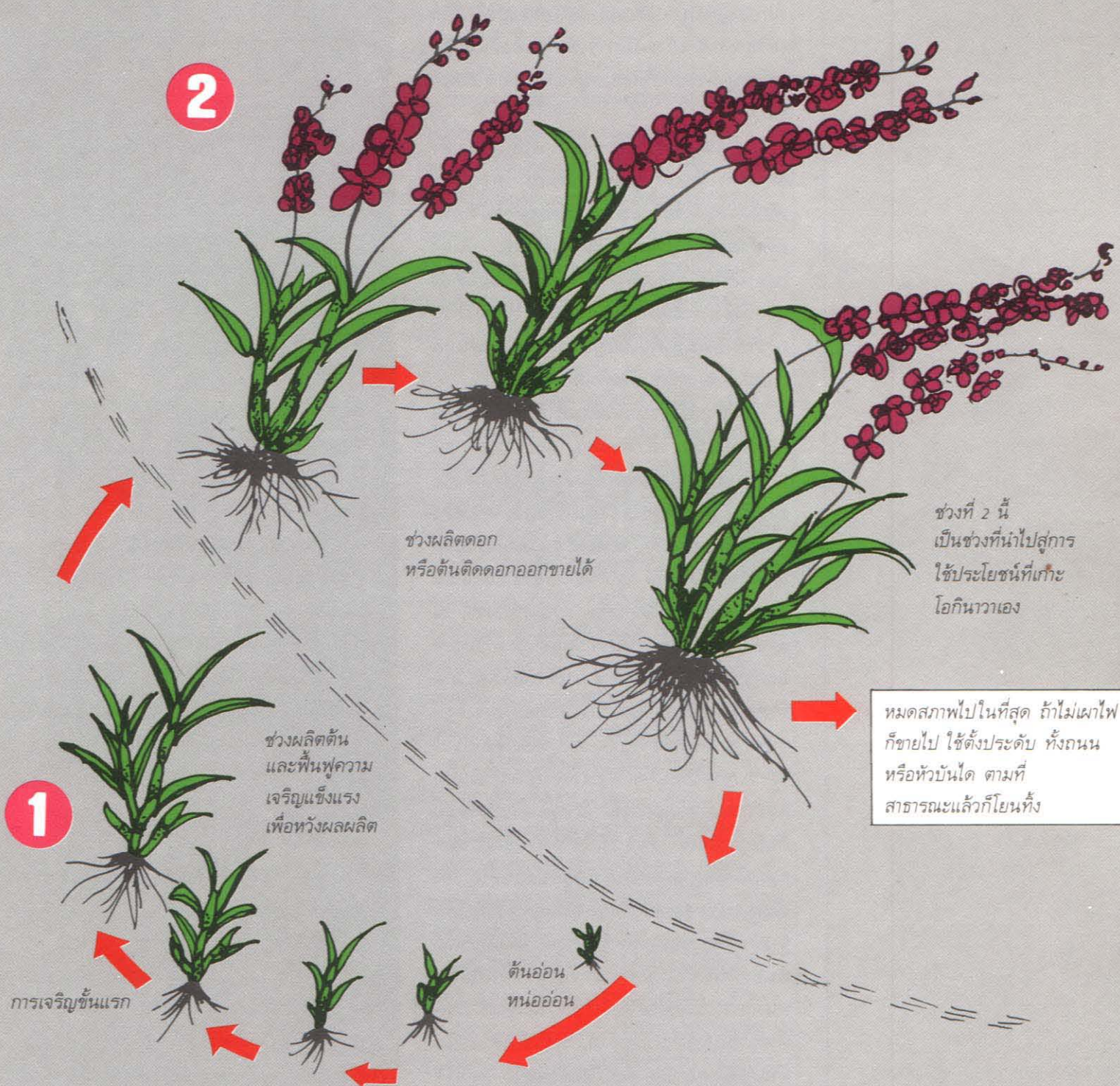
กับการขยายพันธุ์ที่เชื่อว่ามีคุณลักษณะดี จนเป็นที่พึงพอใจแล้ว ให้ได้รับการเพิ่มปริมาณ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการขยายพันธุ์ด้วยการตัด แยกแบบธรรมดา ในขณะที่แรงงานในครอบ ครวของผู้ปลูกเลี้ยงยังมีเหลือมากหรือการขยาย พันธุ์ด้วยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ซึ่งมักเรียกกัน ว่า “การปั่นตา” ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ สูงมาก และอาจมีหวังที่จะได้รับผลในทางสร้าง พันธุ์ใหม่ด้วยโดยเหตุบังเอิญ

จากต้นอ่อนที่เจริญเติบโตขึ้นมาจากเมล็ด หรือจากห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อก็ตาม จำเป็นต้องมีการใช้ทั้งคนผู้มีประสบการณ์สูง เครื่องมือเครื่องใช้ที่เหมาะสม และกาลเวลาที่ รวดเร็ว รวมทั้งภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ด้วย

หากเป็นการผลิตเพื่อธุรกิจการค้า พลังสำรอง ที่สำคัญก็จะได้แก่ คนที่มีประสบการณ์สูงแต่มีค่า ใช้จ่ายในชีวิตประจำวันต่ำ เครื่องอุปกรณ์การปลูก เลี้ยงที่สามารถดัดแปลงจากวัสดุเหลือใช้หรือสิ่งที่มีอยู่ ในท้องถิ่น ซึ่งมีราคาถูกแต่สูงด้วยคุณภาพและความ ทนทาน และภาวะแวดล้อมธรรมชาติที่เอื้ออำนวย ทำ ให้ต้นทุนต่ำและย่นระยะเวลาการรอคอยจนกว่าผล ผลิตจะตอบสนอง

หากเป็นการผลิตเพื่อใช้ดอก เช่นต้นไม้ ดอกทั่ว ๆ ไปและกล้วยไม้ ช่วงเวลาการปลูก เลี้ยงก่อนให้ดอก หากผู้ผลิตหรือกลุ่มผู้ผลิตใด สามารถ อยู่เหนือได้มากด้วยการลดต้นทุน และเวลา ย่อมถือได้ว่าสามารถทำอิทธิพลของ พลังสำรองไว้ในมือ เพราะเป็นช่วงพื้นฐานที่มี แต่การใช้จ่าย แต่ปราศจากผลตอบแทน

ช่วงที่ 1 นี้จำเป็นต้องใช้ความชำนาญสูง หากเป็นประเทศที่มีระดับค่าใช้จ่าสูง จะต้องลงทุนสูงมาก ไวกินาจึงไม่คิดทำในส่วนนี้ แต่ใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิต ซึ่งทำให้เราได้มีอิทธิพลอำนาจ ถึงฐานอยู่ในมือ จึงเป็นผลดีแก่วงการกล้วยไม้ไทย

ถ้าคนไทยมีเบื้องหลัง นำเอาต่างชาติเข้ามาลงทุนทำส่วนนี้ขึ้น จึงน่าจะรวมตัวกันต่อต้านอย่างถึงที่สุด

เมื่อเข้าสู่ระยะต้นของการให้ผลผลิต
ตอบสนองนั้น ความกระปรี้กระเปร่าในการ
เจริญของต้นยังคงมีการเพิ่มพูนยิ่งขึ้นได้อีก
แต่การผลิตดอกก็ยังคงอยู่ในระยะที่มีไม่มาก
นัก

ครั้นเมื่อวัฏจักรของการเปลี่ยนแปลง
ของฤดูกาลในรอบปีได้ผ่านพ้นไป การเจริญ
เติบโตและความกระปรี้กระเปร่าของต้นจะเริ่ม
ลดลงและการให้ดอกจะเพิ่มมากขึ้น จนถึง
เพดานของแต่ละจุด สิ่งที่เพิ่มขึ้นก็จะลดลง
และถึงซึ่งการสิ้นสภาพไปในที่สุด หากมิได้รับ
การขยายพันธุ์เพื่อให้วัฏจักรได้มีโอกาสหมุน
เวียนกลับมาสู่ระยะเริ่มต้นอีกครั้งหนึ่ง

กล้วยไม้หวายลูกผสมที่ได้มีการนำเข้าสู่
ระบบการผลิต การจัดการ และการค้า จน
ประสบผลสำเร็จเป็นล่ำเป็นสันแก่ประเทศไทย
มาแล้ว หากปลูกเลี้ยงในภาวะแวดล้อมของ
ภาคกลางของประเทศ จะพบว่า ส่งผลสะท้อนให้
เห็นได้อย่างเด่นชัด หากเข้าไปศึกษาและเยี่ยม
เยือนสวนต่าง ๆ จะได้พบกับ “ความครบวงจร” ใน
แต่ละส่วน ทำให้การจัดการผลิตและค้าของแต่ละ
ส่วนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในด้านการลด
ต้นทุนถึงระดับที่เรียกว่าประหยัดอย่างจริงจัง

สวนใดที่ปรากฏว่า มีการแตกสลายของ
วงจร หรือไม่สามารถสร้างวงจรที่สมบูรณ์แบบ
และครบเป็นวัฏจักรได้ ส่วนนั้นก็จะประสบ
กับปัญหาหนัก เพราะมีปัจจัยควบคุมกำหนด
การผลิตที่มีบางส่วนไปขึ้นอยู่กับส่วนอื่น ยิ่ง
เป็นส่วนของวงจรการผลิตที่อยู่ในระดับพื้น
ฐาน คือการขยายพันธุ์ในระดับต้นอ่อนหรือ
หน่ออ่อนที่ตกไปอยู่ในมือของส่วนอื่นที่มีต้น
ทุนต่ำกว่า และผลิตดอกด้วยตนเองด้วย ส่วน
นั้นก็แทบจะไม่เหลือความเป็นตัวของตัวเองใน
ด้านการค้าดอกเลย ยกเว้นเสียแต่ว่า จะมีได้
มุ่งค้าต้นค้าดอก นอกจากปลูกไว้เป็นอาหารใจ
ในชีวิตประจำวันเท่านั้น ซึ่งคงไม่อาจนำมาวิเคราะห์
ในเชิงเปรียบเทียบได้ เพราะมีจุดมุ่งหมายใน
การใช้งานไม่เหมือนกัน

วัฏจักรการเจริญเติบโตและให้ดอกของชีวิต กล้วยไม้หวายลูกผสมที่ปลูกเลี้ยงอยู่ในเกาะ โอกินาวา

หากมองสู่วัตถุประสงค์ของการปลูกเลี้ยง
 กล้วยไม้หวายลูกผสมที่เกาะโอกินาวา จากการ
 ที่ได้อธิบายไว้แล้วในตอนต้นพร้อมชี้แจงให้
 เห็นถึงสิ่งที่เป็นตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งไม่เหมือนกับ
 ประเทศไทย ทำให้เห็นได้ว่า เขาสามารถรู้ภาวะ
 ต่าง ๆ ของเขาเองได้เป็นอย่างดี จึงไม่เป็นการ
 ขอบด้วยเหตุผลที่จะคิดปลูกกล้วยไม้หวายลูก
 ผสมในรูปแบบเดียวกับเรา และใช้ประโยชน์
 ด้วยรูปแบบเดียวกัน

จากภาวะการพัฒนาประเทศที่อยู่บนฐาน
 ของประเทศอุตสาหกรรม และมีรายได้จาก
 การพัฒนาในแนวทางนี้มากมายมหาศาล จน
 สามารถสร้างอิทธิพลทางเศรษฐกิจออกไปได้
 ทั่วโลก แม้ว่าจะมีการคิดปลูกพืชลงบนฐาน
 สังคมเช่นนี้ ก็คงต้องยอมรับภาวะการปลูกเพื่อ
 เลี้ยงคนในภาคอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ

หากมองสู่วัฏจักรการผลิตที่ครบวงจรดัง
 กล่าวแล้ว เราจะพบว่า สำหรับกล้วยไม้หวาย
 ลูกผสมนั้น เราสามารถสร้างความครบวงจรได้
 ด้วยตนเอง แม้แต่ภายในส่วนแต่ละสวน

และหลักการที่มองสู่สวนแต่ละสวน กับ
 มองสู่ประเทศแต่ละประเทศ ก็ถือหลักการ
 เดียวกัน ประเทศที่ไม่สามารถที่จะสร้างความ
 ครบวงจรขึ้นภายในกระบวนการผลิต ย่อมตก
 เป็นลูกค้ำทางเศรษฐกิจของประเทศที่สามารถ
 สร้างได้อย่างเสรี

แต่ถ้าหากฝ่ายที่ตกเป็นลูกค้ำ มิได้มุ่งผล
 ประโยชน์ทางการค้าในรูปแบบเดียวกัน หาก
 มองไปสู่ผลรูปแบบอื่นที่เหมาะสมกับการพัฒนา
 ประเทศเขา และในเมื่อประเทศเราได้รับผล
 ประโยชน์ตามนโยบายและเป้าหมายของเราเอง
 ซึ่งเหมาะสมสำหรับเราในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะแล้ว
 การสัมพันธ์ระหว่างกันก็เป็นการร่วมผลประโยชน์
 กันที่มีพื้นฐานเด่นชัด และเป็นผลดีด้วยกันทั้ง
 สองฝ่าย

การปลูกเลี้ยงกล้วยไม้หวายลูกผสมจาก
 การเพาะเมล็ด หรือจากต้นอ่อนที่ได้รับจาก

ไม่เฉพาะแต่กล้วยไม้หวายลูกผสมเท่านั้นที่โอกินาวานำไปใช้ประดับสถานที่
 แม้แต่แวนด้าลูกผสมก็ถูกนำไปใช้ประดับด้วยแนวคิดเดียวกันโปรดสังเกตกระเช้า
 ไม้เลื้อยจากประเทศไทย

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อบนเกาะโอกินาวานั้น ไม่มีการกระทำเพื่ออุตสาหกรรม トラบโดที่ประเทศซึ่งยังคงอยู่ในภาวะเกษตรกรรมยังสามารถผลิตและป้อนส่วนนี้ให้แก่เขาได้ เนื่องจากต้นทุนต่ำกว่ามากอย่างไม่อาจที่จะนำมาเปรียบเทียบกันได้เลย

เพราะหากมองมูลค่าใช้จ่ายในด้านการดำเนินงานห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ค่าใช้จ่ายต่อต้นจะต่างกันประมาณร่วม 10 เท่าตัว หากมองสู่แรงงาน ค่าแรงต่อวันในระดับผู้ใช้แรงงานบนเกาะโอกินาวาตกประมาณร่วม 10 เท่าตัว หากมองสู่แรงงาน ค่าแรงต่อวันในระดับผู้ใช้แรงงานบนเกาะโอกินาวาตกประมาณวันละ 4,000 เยน หรือ ประมาณ 650.00 บาท ในขณะที่ของเราเอง หากดีเป็นมูลค่าคงประมาณได้ 100.00 บาท แถมมีการจ้างตนเองทำงานในสวนด้วย ยิ่งทำให้เกิดภาวะปรับตัวเพื่อเป็นพลเมืองได้กว้างขวางออกไปอีก

จากเรือนกระจกที่ใช้ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ ราคาหลังละประมาณ 4 ล้านบาท มาสู่เรือนไม้ระแนงและโต๊ะที่ทำจากแรงงานในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน จะพบกับความแตกต่างในเรื่องราคา มากน้อยกว่ากันกว่า 10 เท่าตัว และในสภาพของเขายังจำเป็นต้องใช้จ่ายในการใช้งานของเรือนกระจกเหล่านั้นในระยะยาวเตรียมไว้

และประการสุดท้ายก็คือ ระยะ เวลาหากจะมีการเลี้ยงกล้วยไม้ขึ้นมาจากต้นอ่อนหรือแยกจากลำหลังมาชำเป็นหน่อ แล้วเลี้ยงให้โตขึ้นมาเป็นต้นขนาดออกดอกอีกรอบหนึ่งเพื่อการสืบทอดเช่นที่เราทำกันในประเทศไทยก็จำเป็นต้องใช้ช่วงเวลานานกว่าการปลูกเลี้ยงในภาวะแวดล้อมของประเทศเราประมาณ 3 หรือ 4 เท่าตัว ซึ่งหมายถึงการที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นตามความยาวนานของช่วงเวลาดังกล่าวด้วยเช่นกัน

กล้วยไม้ผสมรูปแบบหนึ่งจากประเทศไทยที่นิยมใช้ประโยชน์กันในสังคมโอกินาวา

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า

1. ประการแรก พื้นฐานสังคมและเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย แตกต่างกันเสมือนอยู่กับคนละหลักการ คือ ประเทศไทยยังคงอยู่บนฐานของประเทศเกษตรกรรม แต่ประเทศญี่ปุ่นนั้นก้าวไปอยู่บนฐานของประเทศอุตสาหกรรมแล้ว ภาวะแวดล้อมทางสังคมก็ดี มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชากรก็ดี นอกจากจะไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบและเอาแบบอย่างกันได้แล้ว ยังจำเป็นต้องมีการพึ่งพาอาศัยและ อำนวยประโยชน์ระหว่างกันและกัน อย่างหลีกเลี่ยงกันเองด้วยการเข้าช้อนกันด้วยรูปแบบอยู่ในตัว

2. สิ่งใดที่ผลิตได้บนหลักการของผลผลิตสำเร็จรูปทางการเกษตร โดยประเทศเกษตรกรรมเอง ประเทศที่อยู่บนฐานอุตสาหกรรมอย่างเต็มตัว ย่อมตกอยู่ในภาวะเป็นผู้ใช้ประโยชน์เท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการผลิต ผลิตผลที่มีรูปแบบใด การนำไปผลิตเองย่อมเป็นสิ่งขัดต่อภาวะพื้นฐานของสังคมเขาเอง จึงไม่อาจที่จะอยู่ได้ด้วยประการทั้งปวง

3. หากมองสู่ภาพรวมของวัฏจักรภายในกระบวนการผลิต การจัดการ และการใช้ประโยชน์จากทวายุภูมิผสมร่วมกันระหว่างประเทศไทยและเกาะโอกินาวาแล้ว จะพบว่า วงการกล้วยไม้ไทยเป็นฝ่ายถืออำนาจการผลิตในระดับพื้นฐานอยู่ในมือ ทำให้สามารถกำหนดการผลิต การจัดการ และการค้าในตลาดปลายทางได้ ผิดกันอย่างสุดขั้วทางตรงกันข้ามกับการผลิตเครื่องจักรกลและเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเขาส่งมาจำหน่ายแก่เราอย่างไม่เคยหวั่นว่า ประเดี๋ยวเราจะนำมาผลิตแข่งกับเขา เนื่องจากพลังพื้นฐานการผลิตอยู่ในกำมือเขา เราจึงน่าจะได้มีการมองสู่มุมกลับในเรื่องที่ปรากฏอยู่แล้วในชีวิตประจำวันของเราเองและเห็นได้ชัดเจน

การใช้กล้วยไม้ทวายุภูมิผสมที่ส่งไปจากประเทศไทยประดับในห้องนั่งเล่นของโรงแรมและทั้งไปเมื่อสิ้นสภาพแล้ว

การสร้างระบบวงจรร่วมระหว่างประเทศ และมีฐานการผลิตอยู่ในประเทศเรา

หากเป็นการผลิตเพื่อการค้ากับต่างประเทศ การผลิตต้นกล้วยไม้ติดดอก หรือทำเป็นต้นไม้กระถางสำหรับใช้ประดับอาคารสถานที่ เพื่อเป็นการค้านั้น มีช่วงปลายของระบบการผลิต และการจัดการที่แตกต่างกันกับการผลิตดอกเพื่อการค้าโดยตรงอยู่บ้าง กล่าวคือ

การผลิตดอกเพื่อการค้านั้น สามารถตัดดอกจากแหล่งผลิต บรรจุหีบห่อและส่งทางอากาศไปสู่ระบบการตลาดได้โดยตรง แม้ว่าเมื่อนำออกจากหีบห่อออกจำหน่ายอาจมีร่องรอยของความไม่เป็นธรรมชาติอันสืบเนื่องมาจากการถูกบังคับอยู่ในระบบการบรรจุและการขนส่งบ้าง ก็ไม่กระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของลูกค้ามากนัก แต่ก็ควรได้รับความเอาใจใส่และลดผลกระทบให้เหลือน้อยที่สุด

ส่วนการผลิตต้นเพื่อการนำไปใช้ประดับทั้งต้นทั้งดอกนั้น จำเป็นต้องมีการนำไปปลูกต่อให้ตั้งตัวเป็นปกติ รากเจริญลงสู่ภาชนะปลูกมั่นคงแข็งแรง และให้ช่อดอกเริ่มเจริญออกมาบนพื้นฐานของภาวะแวดล้อมการใช้งานในห้องถิ่นที่เป็นตลาดเอง จึงจะทำให้สามารถสนองความรู้สึกที่เป็นธรรมชาติแก่ผู้ใช้งานได้ อย่างแท้จริง

การนำไปปลูกเลี้ยงในช่วงปลายของการเจริญและให้ดอกโดยแยกไปทำในประเทศตลาด ย่อมเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายให้สูงขึ้นอีกทอดหนึ่ง ยิ่งจำเป็นต้องใช้เรือนกระจก ก็ยิ่งทำให้รู้สึกแพงมาก แต่ระดับรายได้ของคนในประเทศญี่ปุ่นตามปรกตินั้น สูงกว่าของไทยมาก ประกอบกับความต้องการของคุณภาพสูงก็เป็นหลักสำคัญของสังคมนี้ จึงไม่มีความรู้สึกว่าเป็นสินค้าที่มีราคาแพง ทำให้การดำเนินงานของเรือนกระจกซึ่งต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง สามารถเป็นไปได้

ส่วนระดับราคาต้นที่ไทยส่งไปขายในปริมาณที่เป็นอุตสาหกรรม ก็นับได้ว่า สูงพอแก่การผลิตด้วยต้นทุนต่ำและแรงงานเหลือ ให้เปลี่ยนนามีงานทำและมีรายได้ดีพอสมควร

เรือนกระจกราคาประมาณ 4 ล้านบาท กับต้นกล้วยไม้ส่งไปจากประเทศไทยกำลังรอการระบายออกจำหน่ายไปสู่การใช้ประโยชน์ และสินค้าฟุ่มเฟือยต้นและดอกในมือผู้ใช้งาน

การจำหน่ายกล้วยไม้หวายลูกผสมในเกาะโอกินาวา ที่ออกไปสู่การสืบสภาพการปลูกและการใช้ งาน

ภาพต้นกล้วยไม้หวายลูกผสมขนาดใกล้เคียง
ออกดอก ที่มีการส่งเข้าไปปลูกในเรือนกระจก
ที่เกาะโอกินาวาเท่าที่ผู้เขียนได้ไปยื่นพิจารณา
และพยายามมองอย่างเจาะลงไปสู่ความลึก ทำ
ให้เห็นสิ่งที่อยู่ ณ เบื้องหลังของต้นกล้วยไม้
เหล่านั้นได้ชัดเจน นั่นคือภาพของคนไทย ทั้ง
ในด้านของอิทธิพลทางความคิด แรงงาน ภาวะ
แวดล้อมธรรมชาติที่ประเทศเราโชคดี ได้รับมา
จากธรรมชาติอย่างไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ
และมีให้ใช้ประโยชน์อย่างไม่มีวันจบสิ้น

นั่นหมายถึงภาพของการส่งสิ่งดังกล่าว
ออกไปเป็นสินค้าแก่ต่างแดน อันเป็นสิ่งที่แบ่ง
ปันอย่างน้อยก็ส่วนหนึ่งของสิ่งที่เราได้จ่ายไป
เพื่อซื้อหาเครื่องจักรกลเข้ามาประเทศไทย

เมื่อหวายลูกผสมดังกล่าว มีอายุย่างเข้าปี
ที่ 2 จะเริ่มต้นให้ดอกประปราย และเมื่อย่าง
เข้าสู่ปีที่ 3 แต่ละต้นต่างก็ให้ดอกต้นละประมาณ
2 ถึง 3 ช่อ แต่ก็ได้สังเกตเห็นว่า ฤดูกาลให้

ดอกนั้น มีฐานแคบกว่าผลจากการปลูกในภาวะ
แวดล้อมของประเทศไทยมาก เนื่องจากความ
แตกต่างระหว่างฤดูกาลถึงฤดูกาลมีช่องว่างเด่น
ชัดกว่า ดังนั้นเมื่อถึงช่วงเวลาของการให้ดอก
จึงจำเป็นที่จะต้องระบายออกจำหน่ายเป็นต้น
ติดดอกอย่างรวดเร็ว เพราะเมื่อดอกหมดสภาพ
ก็จะทำให้ความมุ่งหมายในการค้าสั้นไปด้วย

และเพื่อเป็นการประหยัดแรงงานและค่า
ใช้จ่าย ได้พบว่า ต้นกล้วยไม้หวายลูกผสมที่
เลี้ยงอยู่ในเรือนกระจกและใกล้การให้ดอก
ต้นจะถูกตั้งสวมไว้ในถาดพลาสติกที่มีช่อง
กำหนดไว้ ถาดละครึ่งถึงหนึ่งโหลทั้งนี้ เมื่อถึง
เวลาที่ดอกบานพร้อม จะสามารถยกใส่รถไปสู่
ตลาดได้สะดวก

ต้นติดดอกดังกล่าว จะถูกนำไปสู่ร้านค้า
ดอกไม้ทั่วๆ ไป เพื่อการจำหน่ายปลีก ซึ่งมี
พลังซื้อจากประชาชนในชีวิตประจำวันโดยที่
อาจมิได้มีเทศกาลงานต่างๆ เป็นกรณีพิเศษ
แต่ประการใดด้วย

ส่วนที่เหลือจากการขายออกสู่ตลาด ก็มีแต่การรอให้สิ้นสภาพไป
ในที่สุด เพราะไม่คุ้มค่าที่จะนำมาตัดแยกและขยายพันธุ์ให้มิด
การกินทุนเพิ่มขึ้น

ปริมณฑลการส่งจากประเทศไทยไปจำหน่ายต้องให้มีส่วนเหลือ
ดีกว่าขาด และส่วนที่เหลือก็จะถูกปล่อยทิ้งไว้เพื่อรอการทำลาย
แทนที่จะนำไปขายที่อื่น

แม้ว่าจะได้มีการเตรียมการวางแผนการ
ส่งตลาดและการค้าไว้พร้อมพอสมควร แต่ก็
จำเป็นต้องมีส่วนเกินไว้เพื่อป้องกันการขาดมือ
ดังนั้นในการสั่งต้นกล้วยไม้หวายลูกผสมจาก
ประเทศที่สามารถผลิตด้วยต้นทุนต่ำมาปลูก
เสริมในเรือนกระจกเพื่อขายเป็นต้นกล้วยไม้
ติดดอกดังกล่าวแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการสั่ง
เกินจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในแผนการขายพอ
สมควร

ต้นที่มีดอกติดและขายได้ จะนำไปสู่การ
สิ้นสภาพหลังจากใช้งานด้วยตัวเองในที่สุด แต่
ต้นที่ยังเหลืออยู่ในเรือนกระจกนั้น หากไม่
สามารถขายได้ในภายหลัง เมื่อถึงปีถัดไปจะ
ให้ดอกสูงสุดไว้ได้ตลอดไปโดยมีการหมุนเวียน
ของภาวะการเปลี่ยนแปลงของต้นอย่างต่อเนื่อง
จนถึงเวลาที่ความแข็งแรงในด้าน
พันธุศาสตร์หรือปัญหาการเข้าแทรกแซงโดย
โรคที่ทำลายทั้งคุณภาพและความแข็งแรงอัน
อาจสืบเนื่องมาจากการตัดแยกขยายพันธุ์จำเจ
หรือการสัมผัสทางฟิสิกส์เป็นลื่นไถล หรือมีฉะนั้น
ก็มีเหตุผลทางสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป
ด้วยสมัยนิยมตามกาลเวลา แต่วงการกล้วยไม้
ไทยก็ได้มีการริเริ่มและพัฒนาความหลากหลาย
ค่อยๆ สิ้นสภาพไปด้วย คือ จะมีจำนวนลำ
หลังๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้ลำหน้าทรุดโทรมลง
เป็นลำดับ สภาพความสมบูรณ์ที่เสื่อมโทรมลง
เพราะความแก่ชราลงไปตามกาลเวลา จะทำให้
มีการทิ้งใบมากขึ้น ซอดดอกลดลงและไม่แน่นอน

ถ้าเป็นกล้วยไม้ที่อยู่ในภาวะแวดล้อม
เขตร้อนเช่นในภาคกลางของประเทศไทย เจ้าของ
ของสวนจะทำการตัดลำท้ายออกก่อนที่จะถึง
ภาวะทรุดโทรม เพื่อทำให้ลำหน้ายังคงมีความ
กระปรี้กระเปร่าต่อไปได้อีกช่วงระยะเวลาหนึ่ง
ส่วนลำท้ายที่ตัดแยกออกไปก็จะถูกนำไปใช้ใน
กาบมะพร้าวเพื่อปลูกเลี้ยงให้เจริญงอกงาม
และกลับมาสู่วัฏจักรของการให้ดอกได้ดีเป็น
รอบที่สอง และอาจถึงรอบที่ 3 พร้อมๆ กับ
ต้นในรอบที่สองถึงระดับให้ดอกได้ดีที่สุด และ
ต้นเดิมแก่และหมดสภาพไป ทำให้สวนกล้วย
ไม้หวายลูกผสมของเราสามารถรักษาภาวะการณ

ด้วยรูปแบบของพันธุ์กล้วยไม้ ผสมผสานกับ
การผลิตและการค้ามาเป็นเวลาช้านานแล้ว เรา
จึงมีพื้นฐานการผลิต การจัดการ และการค้าที่
มั่นคงถาวรพอสมควร

รัฐบาลญี่ปุ่นได้สร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ
กับภาคเอกชนไว้เป็นอย่างดี ดังที่เราได้ทราบ
กันอยู่แล้วดังนั้น แม้ในเรื่องของการใช้ประโยชน์
จากต้นกล้วยไม้ติดดอก เพื่อประดับอาคาร
สถานที่โดยหวังผลในด้านการท่องเที่ยว จงเห็น
ได้เด่นชัดทั่วๆ ไป ดังเช่นตามโรงแรม ร้านค้า
สำนักงานธุรกิจเอกชน และแม้แต่สถานีขนส่ง
มวลชน

สิ่งที่เห็นได้อีกประเด็นหนึ่งก็คือ นอก
จากมีการใช้ต้นติดดอกที่สวยงามปรกติเพื่อ
การประดับอาคารสถานที่แล้ว ยังมีการระบาย
ต้นที่ใกล้สิ้นสภาพแต่ยังคงมีดอกประปรายไป
สู่ห้องโถงในโรงแรมหลายแห่งเพื่อหวังว่า จะ
สิ้นสภาพไปในเวลาอันใกล้เพียงหลังจากการใช้
งาน

ยิ่งไปกว่านั้น ในการไปเยี่ยมสวนปลูก
กล้วยไม้ที่มีการปลูกกล้วยไม้หวายลูกผสม ก็
ไม่เคยได้เห็นการปลูกเลี้ยงต้นที่มีขนาดเล็ก
หรือแม้แต่ต้นที่อยู่ในระหว่างการเติบโตในช่วง
ใกล้ออกดอกเลย นอกจากการสั่งต้นที่ใกล้
ออกดอกมาจากประเทศอื่น ซึ่งเมื่อปลูกลงไป
ใหม่ ๆ จะมีการทรุดโทรมลงไปบ้างก่อนการ
ฟื้นตัว

ส่วนต้นที่แก่มาก จะมีลักษณะที่สะท้อนให้
เห็นว่าถูกปล่อยไว้เป็นกอใหญ่ ใบเหลือง และ
บางส่วนจะถูกนำมากองรวมกันไว้เพื่อเตรียม
การเผาไฟทิ้งให้สิ้นไปจากการต้องเสียค่าเลี้ยงดู
ที่ทำให้หมดเปลืองโดยไม่ได้รับผลตอบแทน
ทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด

ต้นกล้วยไม้หวายลูกผสม ก่อนหมดสภาพ ได้นำไปใช้ประดับใน
โรงแรม ฮาเบอร์วิว ที่เมืองนาซา
อีกรูปแบบหนึ่งของการระบายต้นที่กำลังจะสิ้นสภาพออกไปใช้
ประดับตามห้องโถงของแขกผู้มาพักโรงแรม

ราคาจำหน่ายต้นกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อนำไปใช้ เป็นต้นไม้กระถางประดับสถานที่และใช้เป็น ของขวัญ

เท่าที่ได้สำรวจระดับราคาจำหน่ายต้นกล้วยไม้ตัดดอกที่นำไปใช้ประโยชน์ดังกล่าวนี้ไม่ว่าจะเป็นระดับราคาที่ยจำหน่ายกันอยู่ในกรุงโตเกียว ตามศูนย์การค้าใหญ่ๆ เช่นมิทซูโกชิ โอซากา คิว โตเกียว และที่อื่น ซึ่งมีแผนจำหน่ายผลผลิตจากสวนอยู่ชั้นบนๆ จะพบว่า มีระดับราคาเฉลี่ยตกต้นละประมาณ 1,500 ถึง 4,000 เยน และจะพบว่ากล้วยไม้ชนิดนี้แคทลียารองเท้าหาวรี และกำลังมีหาวลูกผสมเข้ามาสู่ความนิยมของตลาดเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ใหม่ต่อสายตาและคาดว่าจะนำไปสู่ความนิยมสูงขึ้นเป็นลำดับ เพราะโดยสัญชาตญาณของคนจะมีการเคยชินและเบื่อง่ายแก่เป็นธรรมชาติทำให้รูปแบบเก่าๆ ผ่านพ้นไป รูปแบบใหม่ๆ เข้ามาทดแทนอย่างเป็นกระแส ส่วนที่ว่าจะเปลี่ยนแปลงเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับตัวแปรหลายประการ ทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการเปิดหูเปิดตาอยู่เสมอ เพื่อการพัฒนาความคิดที่มุ่งไปสู่ภาพในอนาคต

ผู้ที่มีความคิดแคบมักนำเอาระดับราคาจากต่างประเทศหรือต่างท้องถิ่นมาเปรียบเทียบกับซึ่งก็เป็นผลจากความคิดความเชื่อในรูปแบบเดียวกันกับการคิดไปว่า ที่โน่นที่นี้จะนำพันธุ์ที่เราปลูกได้ดีไปปลูกแข่งกับเรานั้นเองแท้ที่จริงแล้ว เราจำเป็นต้องมองสู่พื้นฐานทั้งของสังคมและเศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นหลัก หาใช่เอาสิ่งที่ปรากฏอยู่บนคนละพื้นฐานมาเปรียบเทียบกันด้วยรูปแบบอย่างไม่ต้องคิดต้องวิเคราะห์หืออะไรเลย เพราะผลจากการคิดการเชื่อเช่นนี้ มีการส่งผลกระทบต่อหลายผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับด้วยเหตุและผลมากมายนั่นเองแล้ว

กล้วยไม้หาวลูกผสมที่ส่งไปจากฮาวายอี ต้นเล็กกว่านี้ไปจากไทยและราคาสูงกว่าเพราะค่าใช้จ่ายในการผลิตที่ฮาวายสูงกว่าไทยและคุณภาพดอกไม้ของไทยไม่ได้ แต่หากเมื่อใดไทยไม่ขายฮาวายอีก็ยอมรับ และอาจมีประเทศในเขตร้อนอื่นที่คงจะอยู่แล้วพลอยดีใจไปด้วย

โอกาสของประเทศคู่แข่งที่มุ่งสู่เกาะโอกินาวา

หลังจากผลของการพัฒนากิจการกล้วยไม้ไทยได้ดำเนินก้าวหน้ามาแล้วพอสมควร และผลจากความคล่องตัวของบุคคลในวงการกล้วยไม้ไทย ที่ออกไปสู่การเรียนรู้โลกภายนอก ได้ทำให้ผู้สนใจกล้วยไม้ในประเทศที่อยู่ใกล้เคียง มีความตื่นตัวและประสงค์ที่จะเดินรอยตามอย่างกว้างขวาง

เมื่อปี พ.ศ. 2511 ผู้เขียนได้รับเชิญไปเยี่ยมเกาะปาปัวนิวกินี และเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องการพัฒนาวงการกล้วยไม้ที่มหาวิทยาลัยเมืองพอร์ต มอร์สบี พออย่างเท่าเข้าสู่ห้องดินนี้ ก็ได้พบกับการพาดหัวข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ว่า “บุคคลผู้สามารถทำให้กล้วยไม้กลายเป็นทองคำได้มาถึงแล้ว” ซึ่งแนวคิดดังกล่าวที่สะท้อนออกมาให้เห็น ได้ทำให้รู้สึกว่ายังคงเป็นแนวคิดที่กลับทิศทางกันกับการจะนำการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่แท้จริง

เมื่อปี พ.ศ. 2510 ผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางไปเยือนสหรัฐอเมริกาอีกครั้งหนึ่ง และในเที่ยวที่เดินทางกลับ ก็ได้มีโอกาสแวะเยี่ยมเจ้าของสวนกล้วยไม้ระดับสากลรายใหญ่และเป็นรายที่มีบทบาทอยู่ในวงการกล้วยไม้ทั้งในประเทศและสากลประเทศอย่างกว้างขวาง

ได้พบกับภาพของจริงคือ มีการนำเมล็ดกล้วยไม้ไปจ้างเพาะ และยังได้มีการจ้างเลี้ยงลูกกล้วยไม้จนโตได้ขนาดเป็นจำนวนไม่น้อยจากผู้สนใจกล้วยไม้รายใหญ่ ๆ ในประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเกาะโอกินาวา

สำหรับเกาะโอกินาวานั้น จากความรู้และประสบการณ์พื้นฐานของผู้เขียน มองเห็นได้เด่นชัดว่า คงไม่มีเจตนาที่มุ่งจะนำเอาผลจากการปลูกเลี้ยงที่ได้จ้างวานทำที่ฮาวายอีกต่อไปปลูกเพื่อการสืบทอดต่อในระยะยาวและคิดที่จะนำไปปลูกเพื่อแข่งขันกับประเทศไทยด้วยรูปแบบเดียวกัน

ทั้งนี้ ได้ทราบที่อยู่แล้วว่า ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานของภาวะแวดล้อมธรรมชาติ ภาวะทางสังคม เศรษฐกิจและการพัฒนา มีความแตกต่างกันกับไทยด้วยหลักการใหญ่โดยทั่วไป จึง

นับได้ว่าเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ไม่อาจมีการลอกเลียนแบบกันได้

ส่วนฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียนั้น หากมองสู่ภาวะของคนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนา ผู้เขียนคิดว่าสามารถเห็นได้ชัดเจนว่า ยังตกอยู่ในสภาพของความต้องการส่วนตัวบุคคล แทนการพัฒนาที่มีพื้นฐานเป็นสิ่งรองรับ จึงไม่น่าหวังวิตกใด ๆ ถ้าหากวงการกล้วยไม้ไทยยังคงอยู่ในสภาพที่มีความอิสระเสรีเช่นในอดีตที่ผ่านมาแล้ว

เพราะสิ่งที่เห็นได้จากประเทศดังกล่าวก็คือ ประเทศหนึ่งที่มีนักวิชาการในสาขาพืชศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นางานนี้ไปทำเป็นการส่วนตัว และยังมีการบินบงกชแห่งสิ่งของตนเองคิดว่ารู้ ไร่เป็นความลับส่วนตัวอีกด้วย ส่วนอีกประเทศหนึ่งก็มีการสร้างอำนาจและระบบผูกขาดทางด้านการผลิตและการค้าขึ้นในมือบุคคลผู้ถืออำนาจในระดับสูงของประเทศเพียงไม่กี่ราย

ประกอบกับประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ก็ยังมีบุคคลทั่วไป ยึดติดอยู่กับความคิดที่ว่า การทุ่มเทพัฒนาเทคโนโลยีจะเป็นแก่นนำสังคมไปสู่ความเจริญหาได้มองให้ลึกและพยายามมุ่งไปสู่การสร้างชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญไม่

ผู้เขียนทราบดีว่า แม้ในประเทศไทยเองก็ตาม ในขณะที่วงการกล้วยไม้ได้พัฒนาตนเองมาแล้วในอดีตก็มีผู้คนทั้งหลายมองภาพไปว่า ผู้เขียนซึ่งคนทั้งหลายอาจเห็นว่าเป็นหลักและแกนนำ ได้ทุ่มเททำงานวิจัยและเผยแพร่เทคโนโลยีเป็นสำคัญ แต่แท้ที่จริงแล้วหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะเราได้มีการเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ผู้สนใจกล้วยไม้ได้มีการรวมตัวกันและจัดตั้งองค์กรขึ้นเป็นหลัก และเป็นแกนร่วมในการพัฒนาให้แก่แต่ละคน

และยังได้คาดการณ์ล่วงหน้าไว้ด้วยว่า ในขณะที่วงการกล้วยไม้ยังมิได้สะท้อนภาพของผลทางเศรษฐกิจให้เห็นเด่นชัด ก็คงจะสามารถก้าวมาได้ด้วยดีพอสมควร แต่เมื่อถึงเวลาที่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจปรากฏเด่นชัดขึ้นมา สังคมไทยที่เป็นพื้นฐานใหญ่ ก็สร้างความเดือดร้อนให้โดยไม่ต้องสงสัยเลย เพราะแนวคิดในการพัฒนาแบบเก่า ๆ ยังคงมีอิทธิพลเหนืออยู่

ดังนั้น **เมื่อมีการขอสัมภาษณ์โดยสื่อมวลชน ด้วยคำถามที่ว่า วงการกล้วยไม้จะยังมีตลาดและสามารถก้าวต่อไปภายใต้โอกาสที่ได้อีกไกลเพียงใด** ผู้เขียนจึงได้ตอบไปว่า **เรายังสามารถไปได้ไกลอีกมาก ถ้าหากคนไทยด้วยกันเองไม่สร้างปัญหาขึ้นเองเสียก่อน**

หลังจากการเดินทางกลับจากสหรัฐอเมริกา ในครั้งนั้นแล้ว ผู้เขียนก็ได้เริ่มเผยแพร่ความคิดในการส่งเสริมวงการกล้วยไม้ไทย ดึงเอางานที่ประเทศเพื่อนบ้านไปจ้างงานทำในประเทศอื่นมาทำในประเทศไทย เพราะได้มองเห็นภาพของความได้เปรียบอยู่เป็นอันมาก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของอัตราค่าแรงงาน พื้นที่ปฏิบัติการ รวมทั้งระยะความใกล้ในการขนส่งด้วย และยังเชื่อดูด้วยว่า ยิ่งให้บริการปลูกเลี้ยงแก่ประเทศดังกล่าว เราก็จะได้ตลาดมากยิ่งขึ้นในอนาคต เพราะโครงสร้างทางความคิดและการปฏิบัติในการพัฒนาสังคมที่รองรับการพัฒนากล้วยไม้ ยังตกอยู่ในภาวะที่ขาดการเข้าถึงพื้นฐานอันแท้จริง

ในที่สุด งานจ้างบริการปลูกเลี้ยงและขยายพันธุ์กล้วยไม้ของประเทศเพื่อนบ้านก็ทยอยกันเข้าสู่ประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้คนในวงการกล้วยไม้ไทยมีโอกาสเรียนรู้และได้ข้อมูลมาเสริมพลังต่อรองให้แก่พื้นฐานวงการและตนเองมากยิ่งขึ้น และนำผลได้ทางเศรษฐกิจติดตามมากว้างขวางยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

จากการไปเยี่ยมวงการและสวนกล้วยไม้ที่เกาะโอกินาวาในครั้งนี้ ภาพของกล้วยไม้หวายลูกผสมที่ถูกส่งไปจากฮาวายอียังคงมีปรากฏอยู่ แต่อยู่ในสภาพถูกปล่อยทิ้งไว้จนไหม้ เมื่อสอบถามเจ้าของสวนดูก็ได้รับคำ

ตอบว่า คุณภาพผู้ผลิตผลจากประเทศไทยไม่ได้ นอกจากนั้น ราคาที่สูงกว่า และยังไม่พร้อมที่จะส่งต้นขนาดใกล้เคียงดอกให้ได้เนื่องจากอัตราค่าแรงในฮาวายอียและการลงทุนในด้านอื่นๆ มีระดับสูงมาก

แต่ในขณะที่การบริการต้นกล้วยไม้ติดดอกออกสู่สังคมของสวนกล้วยไม้ต่าง ๆ ในเกาะโอกินาวา ซึ่งได้มีการตั้งตัวแล้ว และสร้างระบบงานธุรกิจไว้แล้ว ต้องถูกปิดกั้นลงเพราะประเทศไทยซึ่งมีโอกาสดี แต่ไม่ทำ เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ธุรกิจการค้าของโอกินาวาในด้านนี้ก็จำเป็นที่จะต้องแสวงหาที่ใหม่เพื่อการอยู่รอดและดำเนินไปได้ นั่นก็คือ เขาจำเป็นต้องเลือกซื้อจากรายที่แม้ว่าจะแพงกว่า และมีคุณภาพด้อยกว่า เพื่อการอยู่รอดในระยะสั้น

ส่วนในระยะยาวนั้น ก็คงมีการเห็นช่องทางในการวางแผนร่วมทุนร่วมงานกันกับประเทศที่ยังมีบุคคลผู้สูงอายาจกผลประโยชน์รายใหญ่อยู่ และหากจะตั้งหน่วยผลิตผูกขาดขึ้นในประเทศที่มีภาวะทางสังคมเช่นนี้ ก็นับได้ว่าเป็นการสะดวก เพราะคงไม่มีปัญหาในระยะสั้นเกิดขึ้นแต่ประการใด แต่ในระยะยาวนั้น แม้ว่าจะส่งผลกระทบทำให้เกิดเป็นปัญหาในการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไป บุคคลผู้นิยมการคิดรวบอำนาจก็คงไม่สนใจที่จะนำพา

ยิ่งไปกว่านั้น หากมีคนไทยรายใดที่มีความละโมภอย่างปราศจากการคำนึงถึงความมั่นคงในระยะยาวของส่วนรวมและมีกำลังเงินพอสมควร เขาก็อาจสละแผ่นดินนี้ไปร่วมกระทำการในถิ่นอื่นที่เห็นว่า จะทำรายได้ส่วนตัวให้แก่เขาได้ในชั่วชีวิตนี้เท่านั้น

อนึ่ง โดยหลักการแล้ว หากสมมุติว่าจะมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดมีแผนอยู่เบื้องหลัง ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในประเทศเอง นอกประเทศ หรือร่วมกันก็ตาม หากสามารถกระทำการได้สำเร็จด้วยการอ้างเกาะโอกินาวา ซึ่งเป็นมุมแคบและเล็ก ๆ เพียงมุมเดียวของภาวะธรรมชาติและวัฒนธรรมของโลก ก็จะเป็นช่องทางนำไปสู่ความสำเร็จด้วยเป้าหมายนี้ในส่วนอื่นๆ ของโลกอีกอย่างไม่หยุดยั้ง

ไม่ได้เพียงหวายลูกผสมเท่านั้นที่มีโอกาสสร้างรูปทรงเรขาคณิต
แก่ไทยที่เกาะไวกินมาได้ แม้แวนด้าและแคทลียามีอนาคตเช่น
เดียวกัน

แนวคิดในการส่งเสริมการผลิตต้นกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อการค้า

ดังได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้นว่า หากมองสู่หลักการพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นการผลิตดอกที่ตัดจากต้น หรือผลิตต้นติดดอก เป็นสิ่งที่ยู่บนพื้นฐานของหลักการเดียวกัน เพราะเหตุว่าเมื่อได้มีการนำไปใช้ประโยชน์จนถึงอายุขัยของดอกที่มีการลั่นสภาพไป ทุกส่วนก็จะถูกทิ้งไปในที่สุด และในกรณีหลังนี้ เป็นที่นิยมกันอย่างกว้างมากในกลุ่มประเทศวัฒนธรรมตะวันตก และกลุ่มประเทศที่มีภาวะแวดล้อมอยู่ในเขตอบอุ่นและเขตกึ่งหนาว

ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้มีแนวคิดในเรื่องนี้อยู่ในใจมาเป็นเวลาช้านานพอสมควร แต่ก็ทราบดีว่า การพัฒนาสิ่งใดก็ตาม จำเป็นต้องมีสาเหตุที่กระตุ้นการริเริ่ม และมีขั้นตอนที่ถูกผลักดันไปด้วยภาวะเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่ในคนอย่างเป็นธรรมชาติ

แม้ในการที่กลุ่มประเทศยุโรปตะวันตกได้เตรียมการจัดประชุมกล้วยไม้ของภูมิภาคนี้ขึ้นเป็นครั้งที่ 8 ที่ประเทศฝรั่งเศสในเดือนมีนาคม 2531 ซึ่งผู้เขียนได้รับการเชิญไปเป็นวิทยากรบรรยายด้วย ก็ได้เสนอหัวข้อการบรรยายไปแล้วว่า จะขอนำเอา **“การพัฒนาการผลิตต้นกล้วยไม้ตัดดอกของประเทศไทย”** ไปบรรยาย และนำภาพหนึ่งไปฉายประกอบด้วย

หลักการพื้นฐานที่ทำให้เกิดแนวคิดนี้ขึ้นก็คือ จะสามารถทำให้แรงงานไทยที่ยังว่างอยู่อีกเป็นจำนวนมากและพื้นที่สวนกล้วยไม้ที่เรายังไม่ถึงขนาดจำกัดตัวเองได้รับการใช้ประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วยยิ่งขึ้น รวมทั้งภาวะ

แวดล้อมธรรมชาติของท้องถิ่นที่มีการปลูกกล้วยไม้เป็นอุตสาหกรรมอยู่ในขณะนี้ มีความเอื้ออำนวยต่อการผลิตด้วยการลดต้นทุนได้เป็นอย่างมาก

และเชื่อว่า วัตถุประสงค์ของการผลิตมิได้อยู่ที่ต้นหรือดอกกล้วยไม้ หากอยู่ที่รายได้ของคน หากชาวสวนได้มีความเข้าใจได้ลึกซึ้งถึงประเด็นพื้นฐานนี้แล้ว เราจะสามารถผลิตเพื่อเศรษฐกิจได้อย่างเป็นกองทัพที่เข้มแข็ง และจะมีความหลากหลายด้วยรูปแบบของผลผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้พลังการต่อรองในท้องตลาดเข้มแข็งยิ่งขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง

ในช่วงเวลาประมาณ 5 ปีที่ผ่านมา เราได้มีการเตรียมการเพื่อการผลิตและการส่งต้นกล้วยไม้ติดดอกออกไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นไปยังประเทศกลุ่มวัฒนธรรมตะวันตกและกลุ่มประเทศที่มีภูมิอากาศอบอุ่นและหนาว ซึ่งเป็นแหล่งที่มีตลาดกว้างขวางมาก และเมื่อดอกที่ติดต้นหมดสภาพแล้วก็ทิ้งต้นไปในที่สุด ทำให้ไม่มีการอึดตัวในระยะยาว หากสามารถสืบทอดการจัดการได้อย่างเหมาะสม

ในช่วงที่ผ่านมา เราได้มีการสำรวจตลาดและบันทึกภาพมาเพื่อการศึกษา และยังได้ไปเก็บรวบรวมพันธุ์กล้วยไม้ป่าในสกุลหวายจากแหล่งกำเนิดในตอนเหนือของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีลักษณะการเจริญเติบโตที่นิยมเรียกกันว่า “ไม้แคระ” เพื่อนำมาศึกษา และใช้ทำพ่อแม่พันธุ์ โดยมุ่งหวังที่จะให้ได้กล้วยไม้หวายลูกผสมที่มีลักษณะเป็น “ไม้แคระ” เพื่อสะดวกในการใช้ต้นติดดอกประดับอาคารสถานที่ขนาดเล็ก และยังมีเป้าหมายที่จะผสมให้ได้ดอกขนาดใหญ่กว่าสัดส่วนของต้นด้วย

เนื่องจากเราเชื่อว่า พันธุ์กล้วยไม้ที่ยุโรปผลิตขึ้นเพื่อการจำหน่ายต้นติดดอกก็ดี ที่ญี่ปุ่นผลิตก็ดี ซึ่งมีภาวะแวดล้อมของภูมิอากาศจำกัดไว้ให้ต้องผลิตกล้วยไม้จากเขตกึ่งหนาว เช่นซิมบิเดียม มิลโทเนีย ออดอนโตกลอสซัม รองเท้านารีประเภทดอกใหญ่ ได้กระทำกันมาช้านานจนตลาดมีความรู้สึกเสมือนเป็นสิ่งธรรมดาไปแล้ว

ต้นกล้วยไม้หวายลูกผสม ที่นำออกจำหน่ายเพื่อการใช้เป็นกล้วยไม้ติดดอกสำหรับ ประดับสวนและอาคารสถานที่

หากวงการกล้วยไม้ไทยสามารถผลิตกล้วยไม้ประเภท "ต้นติดดอก" ออกเป็นสินค้าได้ และผลิตชนิดที่เหมาะสมกับภูมิอากาศในเขตร้อนอันเป็นภาวะแวดล้อมธรรมชาติพื้นฐานของเราเอง ก็เชื่อว่าแม้ชาวสวนที่ปลูกกล้วยไม้ติดดอกอยู่แล้วในช่วงเวลาที่ผ่านมา ก็จะเสริมการผลิตต้นเพื่อการใช้ดอกดังกล่าวได้อีกส่วนหนึ่ง ทำให้เพิ่มรายได้มากยิ่งขึ้นไปอีก

ดังนั้น การนำต้นกล้วยไม้หวายลูกผสมที่ใกล้เคียงดอก ไปทำการปลูกเสริมเพื่อหวังให้ได้มีการเจริญตั้งตัวและเริ่มออกดอกในท้องถิ่นจึงเป็นเสมือนการยกระดับคุณภาพสินค้าในธรรมชาติของท้องถิ่นที่จำหน่ายเพื่อมุ่งหวังความสดใสเป็นธรรมชาติของผลผลิตเป็นสำคัญ

อนึ่งเรื่องนี้ เราได้เคยไปทำการทดลองในตลาดยุโรปกันมาแล้ว ในช่วงที่น้ำมันเชื้อเพลิงมีการขาดแคลนและขึ้นราคา ทำให้เรือนกระจกเป็นจำนวนมาก ดำเนินกิจการมาได้ไม่คุ้มค่า และเราก็ตราบใจว่า ต้นกล้วยไม้ติดดอกเป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้เป็นจำนวนไม่น้อย

เราได้ส่งต้นกล้วยไม้หวายลูกผสม เช่น หวายปอมปาดัวร์ ซึ่งในช่วงนั้น เริ่มจะมีปริมาณล้นสวน ออกไปทำการทดลองเพื่อหวังการนำไปจำหน่ายเป็น ต้นติดดอก แต่ในที่สุดก็พบว่าหากนำไปเลี้ยงในเรือนกระจกเกิน 3 เดือนขึ้นไป ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเรือนกระจกจะสูงขึ้นมาจนท่วมท้น ทำให้ขาดทุนได้ในที่สุด แต่ก็ก็เป็นเพียงการศึกษาช่วงแรกและกระทำในภาวะของตลาดยุโรป

แต่ตลาดญี่ปุ่น โดยเฉพาะการผลิตในส่วนปลายของกระบวนการเจริญเติบโตและให้ดอก เจ้าของสวนที่เกาะโอกินาวาเป็นฝ่ายต้องการด้วยความสมัครใจ และชุมชนกล้วยไม้บนเกาะนั้นก็กว้างขวางมาก ดังนั้น แม้ว่าจะต้องจำหน่ายต้นติดดอกด้วยราคาค่อนข้างสูงสักหน่อย คนญี่ปุ่นก็สมัครใจที่จะซื้อหา เพราะแทบจะกล่าวได้ว่าเป็นนิสัยประจำชาติ ที่คนทั่วๆ ไปมีความรักและเห็นคุณค่าของสิ่งที่มีชีวิตและเป็นธรรมชาติอย่างไม่คำนึงถึงมูลค่าทางวัตถุมากนัก

มองสู่ก้าวใหม่ในอนาคต

โอกินาวามีการผลิตกล้วยไม้ พาแลนนีฟซิส ลูกผสม ที่มีเลือดการผสมกับกล้วยไม้มาว้าง และแดงอุบล เพื่อใช้เป็นต้นไม้กระถางติดดอกประดับสถานที่ด้วย ดังปรากฏให้เห็นในภาพนี้ แม้ว่าจะต้องเพาะเมล็ดด้วยต้นทุนสูง

ถ้าในอนาคต คนไทยสามารถผลิตได้หน่วยผลิตพื้นฐานเช่นนี้ย่อมมาอยู่ในประเทศไทยได้ไม่ยากนัก เพราะทั้งต้นทุน ที่ดินภาวะแวดล้อมธรรมชาติ แรงงาน และส่วนเสริมเพื่อการลดต้นทุนอื่นๆ เรามีมาก แม้อุปกรณ์ที่ใช้งานวิชาการ เราก็ได้นำเอาของที่เคยถูกทิ้งมาปรับใช้ได้

ส่วนรูปแบบ จำเป็นต้องนำมาปรับให้เหมาะกับภาวะแวดล้อมธรรมชาติ และสังคมของเราเอง คือไม่ต้องใช้เรือนกระจก และแตกหน่วยผลิตจากหน่วยใหญ่ กระจายเป็นหน่วยย่อยให้เหมาะสมกับภาวะแรงงานและความสะดวกของครอบครัวชาวสวนไทยแล้วใช้การสนับสนุนให้มีการจัดการผสมผสานอยู่ในกลุ่มการปลูก เช่นที่ทำกับกล้วยไม้สกุลหวาย และแวนด้าขณะนี้ แม้แคทลียา ที่เห็นอยู่ในเรือนกระจกใหญ่ๆ ในภาพ ก็มีโอกาสมาสู่มือคนไทยได้ ไม่ยากนัก

เพียงใช้นโยบายสนับสนุน ให้โอกาสแก่คนเพื่อการคิดการปฏิบัติได้อย่างอิสระและเสรี จะทำให้สิ่งที่เคยสูญเปล่า ถูกเปลี่ยนมาเป็นพลังต่อรองทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น รายได้ที่เคยตกอยู่กับที่อื่นก็จะมีรากฐานอยู่ในประเทศ

หากมีนโยบายที่มุ่งสังจรรย์ของชีวิตคน มาเป็นการบังคับกตขี และปิดกั้น แม้สิ่งที่เคยมีเคยได้อยู่แล้ว ย่อมหมดสิ้นไปเรื่อย ๆ เพราะมือคนไทยที่ทำลายไทยด้วยกันเองอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์

หากแต่ละคนไม่ยึดมั่น ถือมั่นอยู่แต่เพียงด้วยรูปแบบอันเป็นส่วนผิวของสิ่งที่อยู่นอกกายย่อมนำตนเองไปสู่ความสูง ยิ่งขึ้นด้วยภูมิปัญญาสามารถร่วมพัฒนาเศรษฐกิจของชาติและของตนเองได้เป็นอย่างดี

สิ่งที่ใครจะขอฝากไว้แต่ชาวสวนและผู้สนใจ

เราควรเข้าใจและยอมรับสภาพความจริงว่า ธรรมชาติของมนุษย์ปุถุชนนั้น เมื่อได้มีการสัมผัสกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งของวัตถุหรือวิธีการปฏิบัติ ย่อมได้สัมผัสกัน ๑ ไป ก็ยังเกิดภาวะยึดติดเป็นรูปแบบ ความคิดความเชื่อส่วนตัวแน่นหนายังขึ้น

ผู้ที่ปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ตัดดอกเป็นการค้า ด้วยรูปแบบเดิมมาเป็นเวลาช้านาน เมื่อกล่าวถึง “การผลิตกล้วยไม้เพื่อการใช้ดอก” หากมิได้รับโอกาสให้เปิดหูเปิดตาออกไปสู่โลกกว้าง อันถือได้ว่าเป็นการหวังผลสะท้อนจากภายนอก มาเพื่อทำลายพลังการยึดติดรูปแบบเก่า ๆ แล้ว ก็จะปรากฏภาพให้เห็นได้แต่เพียงภาพของ มือที่ถือกรรไกรตัด หรือหักโคนช่อดอก กับช่อดอกกล้วยไม้ที่เป็นผลผลิตอยู่ภายในจินตภาพตนเองเท่านั้น

ภาวะความคิดความเชื่อเช่นนี้ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ความคิดริเริ่มที่จะสร้างรูปแบบใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือหลากหลายไปจากรูปแบบเดิมไม่เกิดขึ้น และในอีกด้านหนึ่ง สิ่งซึ่งเป็นรูปแบบที่ทออยู่แล้วก็จะมีการแปรภาวะไปเป็นของเก่า และจากความนิยมไปเป็นความเคยชินของคนผู้ใช้ประโยชน์ในที่สุด

หากคนในกระบวนการผลิตใด ต้องตกอยู่ภายในภาวะที่ขาดความริเริ่มในการสร้างรูปแบบใหม่ ๆ แปลก ๆ ไปกว่ารูปแบบเดิม และสิ่งที่มีอยู่ก็ค่อย ๆ แปรภาวะไปเป็นของเก่าโดยสังขาร หรือเปลี่ยนจากความนิยมไปสู่ความเคยชินโดยกลุ่มคนผู้เป็นเป้าหมายในการค้า กระบวนการผลิตการค้านั้นก็ย่อมพบกับหนทางตัน เพราะการที่ความคิดผู้ผลิตผู้ค้าถูกปิดกั้นอยู่ในวงจำกัดนั่นเอง

อีกประเด็นหนึ่งที่เป็นส่วนสัมพันธ์ติดตามมาก็คือ บุคคลผู้มีความคิดตกอยู่ในภาวะดังกล่าวมาแล้วนี้เอง เมื่อมีการเดินทางไปถึงทางตัน เพราะขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาความคิดตนเอง ก็จะร้องตะโกนลั่น ๆ ให้ผู้มีอำนาจ หรือผู้อื่นช่วย โดยอ้างว่า ผลิตขึ้นมาแล้วไม่มีตลาด

ดังนั้น หากไม่มองอย่างยึดมั่นถือมั่นอยู่ด้วยสิ่งที่เป็นรูปแบบเก่า ๆ แล้ว การผลิตกล้วยไม้เป็นอุตสาหกรรมเพื่อการใช้ดอก จึงน่าจะหมายความว่า ได้ ทั้งการปลูกเพื่อตัดดอกขาย และการปลูกเพื่อขายต้นที่กำลังมีดอก ที่ถูกนำไปใช้งานด้วยหลักการเดียวกันกับการใช้ดอก โดยที่เมื่อดอกสิ้นสภาพไปแล้ว ต้นก็จะถูกทิ้งไปในที่สุด.

วิญญานที่บริสุทธิ์ใจของคนกล้ายไม้คือหัวใจสำคัญของการพัฒนา

ภาพการใช้กล้วยไม้ประดับอาคารสถานที่เพื่อประโยชน์ในการ
ท่องเที่ยวและการเสริมสร้างจิตใจประชาชนเป็นสิ่งที่เห็นได้ทั่ว ๆ
ไปในเกาะโอกินาวา และในสังคมทั่ว ๆ ไปของผู้บุน

กล้วยไม้พันธุ์เนื้อพืชรากเดียวปลูกไว้เพื่อการใช้เป็นต้นไม้ประดับอาคารสถานที่ทางไทยคดี วันหนึ่งยอมได้ฐานเศรษฐกิจมาอยู่ที่นี่

โปรดสังเกตว่า ช่อดอกของกล้วยไม้หวายลูกผสมทุกช่อมีการใช้
 สวตสีเขียวลูกตามใบ นี้คือผลจากการปลูกหวายในเรือนกระจก
 ทำให้ยากแก่การนำไปปลูกติดดอก นอกจากใช้ต้นติดดอกเพื่อ
 การประดับสถานที่

ในเมื่อเรือนกระจกราคาหลายล้านบาท เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้หายากผสม และชนิดอื่นๆ เช่นนี้ ย่อมทำให้ราคาขายสูงเป็นธรรมดา

แต่พลังที่กระตุ้นให้คนรักกล้วยไม้ จะส่งผลสะท้อนมาทำให้คนรักกล้วยไม้เพิ่มขึ้น และเลือกซื้อดอกที่ราคาต่ำกว่า จากประเทศไทยเพิ่มขึ้นอีกโสดหนึ่ง

นี่คือคำตอบที่ว่า ยิ่งกระตุ้นด้วยต้นติดดอก ก็ยิ่งช่วยให้เราขายดอกได้มากยิ่งขึ้นในอนาคต

เพราะข้อจำกัดประการแรก คือ มีข้อจำกัดนานาประการที่เขาไม่อาจผลิตในระดับพื้นฐานได้

สิ่งที่ราคาสูงก็คงใช้ได้เป็นครั้งคราว ส่วนสิ่งที่ราคาต่ำกว่า ก็จะถูกปรับมาใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ทั้งสองสิ่งคือต้นติดดอก และดอกที่ตัดใช้ ก็จะเสริมกันและกันในชีวิตประจำวันเพื่อความสมบูรณ์ แก่ผู้คนในประเทศที่สูงด้วยคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจโดยเฉลี่ย

ใครใคร่ค้าดิน - ค้า

ใครใคร่ค้าดอก - ค้า

ใครเหมาะที่จะค้าทั้งดินทั้งดอก - ก็ค้าได้

เพื่อความเป็นประชาธิปไตยของเมืองไทย และหวังว่าคนไทยคงไม่พยายามสร้างระบบเพื่อการเอาตัวรอดไปคนเดียว

ร่วมใจกันจัดพิมพ์โดย

1. สมาคมพฤษชาติแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. สมาคมกล้วยไม้แห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. สมาคมกล้วยไม้เชียงใหม่
ในพระบรมราชูปถัมภ์
4. สมาคมแคทลียาแห่งประเทศไทย
5. สมาคมแวนด้าและแอสโคเซ็นด้า
แห่งประเทศไทย
6. สมาคมผู้ปลูกเลี้ยงและค้ากล้วยไม้ไทย
7. สมาคมผู้ค้าและผู้ส่งดอกกล้วยไม้
8. สมาคมกล้วยไม้โคราช
9. สมาคมกล้วยไม้ชลบุรี
10. สมาคมกล้วยไม้ลพบุรี
11. สมาคมกล้วยไม้นครสวรรค์
12. สมาคมกล้วยไม้พระประแดง
13. กลุ่มกล้วยไม้ภาคเหนือ
14. กลุ่มกล้วยไม้ภาคใต้
15. ชมรมกล้วยไม้ราชบุรี
16. ชมรมกล้วยไม้เพชรบุรี
17. ชมรมกล้วยไม้กาญจนบุรี

